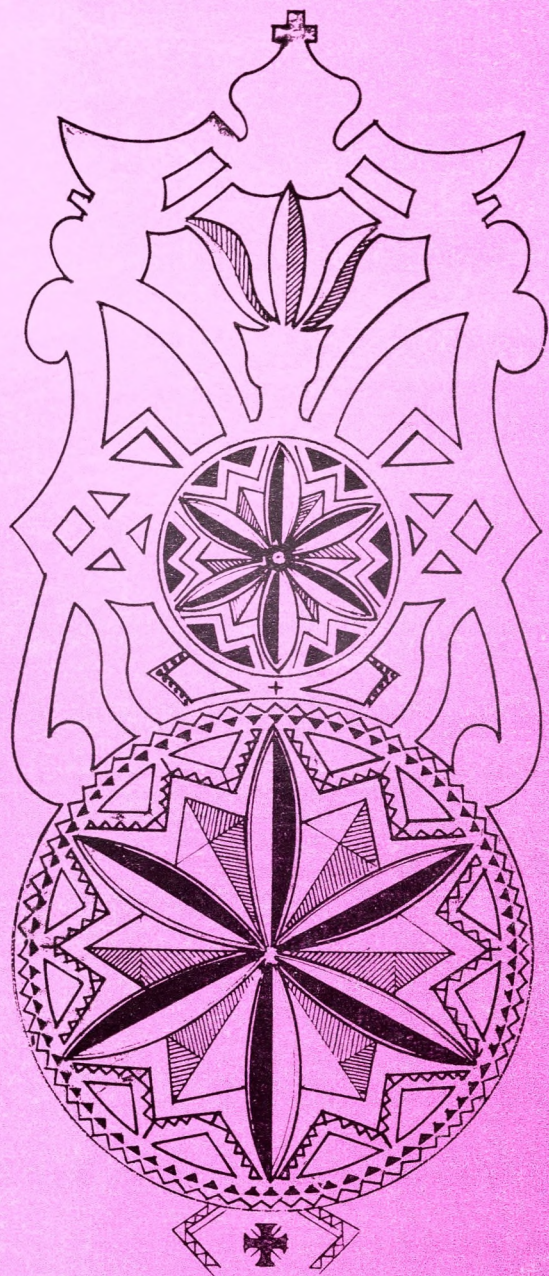

MOTERIS

T U R I N Y S

	Psl.
Prie namų židinio ugnelės	1
Tėvas V. Gidžiūnas, OFM — Dieviškoji misterija	2
Dr. A. Užupienė — Moters pavasaris ir vasara	6
V. Sruogienė — Sofija Čiurlionienė - Kymantaitė	8
E. Tumienė — Tremtinei (eil.)	10
D. Paškevičiūtė — Apie jūrą ir mergaitę (eil.)	11
J. Aistis — Našlaitė (eil.)	11
Pr. Alšėnas — Idealios išeivės moters portretas	12
Narūnė — Tarp baltųjų žiedų (eil.)	12
M. Aukštaitė — Kankinių testamentas	14
Tautinių drabužių konkursas Montrealyje	16
A. Sungailienė — Vieša paslaptis	17
G. Tulauskaitė — Tai ne būrys balandžių (eil.)	18
LKM Draugijos skyrių veikla	20
Moterys visuomeniniuose baruose bei moksle	22
Šeima ir vaikas	25
Pro Memoria	25
Mados	26
Br. Pabedinskienė — Šeimininkėms	28
Atsiųsta paminėti knygos ir žurnalai	viršelio 3 psl.

"MOTERIS" Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 1 (14). Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaktorė Izabelė Matusevičiūtė. Administratorė Bronė Pabedinskienė. Viršelį piešė Nora Kulpavičienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 46 Delaware Ave., Toronto, Ont. Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Kaina 75 centai. Prenumerata metams \$3.00.

"MOTERIS" a Quarterly Lithuanian Women's Magazine. 1959 Spring's Issue. Printed by "The Lights" Printing & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

MOTERIS

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

“Švenčiausioji Trejybe, noriu Tave pagarbinti kantrybe

ir pagarba savo bendradarbiams. Duoki mums išminties ir jėgos

ramiai iškęsti visus nesusipratimus, panieką ir neapykantą, pa-

laiminki mano mylimuosius ir visą mano Tėvynę, ypač Tėvynės

gynėjus, našlaičius ir visus kenčiančius už tiesą. Sujunki visus

mūsų vienybės gyvu tikėjimu, nepalaužiama viltimi ir nežinančia

ribų meile”.

“Mūsų Tautos kankiniai, išmelskite stiprybės, sumanu-

mo ir vienybės mūsų tautos darbuotojams, išmelskite tikrai švie-

sų amžinąjį poilsį, galvą padėjusiems už mūsų žemę”.

Iš lietuvių tremtinių Sibire sukurto ir
jų ranka rašytos maldaknygės.

Dieviškoji misterija

KADA TYLŲ GAVĖNIOS VAKARĄ įeiname į bažnyčią ir, atradę ją paskendusią prietemoje, palenkiame prie žemės savo kelius, tada mūsų sielą pagauna mistiška maldos dvasia, ir mes visa savo būtimi jaučiame, kad ten prie spindinčios lemputės gyvena Dievas. Pakeliame akis, ir mūsų žvilgsnis atsimuša į Nukryžiuotąjį. Mūsų mintys atitrūksta nuo žemės, ir mes paskęstame atpirkimo dramos mąstyme.

Įsigilinę į dieviškojo Prometėjaus mirties slapstį, sielos gelmėse išgirstame anuos vaizdinus pranašo Jeremijo žodžius: „O jūs visi, kurie einate kelių, sustokite ir pažvelkite, ar yra skausmas didesnis už mano skausmą?“ Šie skausmo garsai, palietę mūsų širdį, veržiasi iš Nukryžiuotojo lūpų. Juk Jis čia tęsia savo kančią vienvėje, ilgėdamasis mūsų, o mes net ir gavėnios metu retai teužeiname Jo aplankyti. Jis nori, kad mes, pažvelgę į kryžių, susimąstytume apie Jo kančios dydį ir prasnę.

NAUJI VAIZDAI vėl slenka pro mūsų dvasios akis. Štai artinasi žydų Velykos. Visų veiduose spindi šventadieniška nuotaika. Vykstantieji į Jeruzalę jau iš tolo girdi pjaunamųjų aukos avinėlių mykimą, bet jie nejaučia, kad per šias šventes bus paaudotas Naujojo Įstatymo Avinėlis, Jėzus Kristus.

Lauktoji valanda jau prisiartino. Jėzus turi atlikti prieš amžius Dievo planuose jam skirtąjį atpirkimo darbą. Ketvirtadienio vakarą saulei paskendus Egėjo jūroje, Jis su savo mokytiniais ruošiasi valgyti Velykų avinėlių. Jo širdį spaudžia bekraštis skausmas, nes šioje meilės puotoje yra ir Jo išdavikas. Jėzui jo gaila. Jis nori, kad Judas susiprastų ir pasitrauktų nuo pražūties kelio. Tos minties vedamas, Kristus ir, plaudamas apaštalų kojas, sako:

— Jūs esate švarūs, bet nevisi...

Jis mano, kad išdavikas susipras, bet veltui. Tada Mokytojas, giliai susijaudinęs, atvirai pasako:

— Iš tikrųjų, sakau, vienas iš Jūsų mane išduos.

Apaštalų tarpe kyla neramumas. Kiekvienas klausia:

— Ar ne aš, Viešpatie?

Visiems teiraujantis paklausia ir tas, kuris turėjo išduoti:

— Gal aš, Viešpatie?

— Taip, tu, — atsakė Mokytojas, bet apaštalai šių žodžių negirdėjo. Tada Jonas, Petro paragintas, paklausė:

— Kas, Mokytojau?

— Tas, kuriam aš paduosiu padažytos duonos, ir padažęs gabalėlį padavė Judui. Po kashnelio į jį įėjo šėtonas. Kelio atgal nesimatė, ir Jėzus nepakęsdamas jo, tarė:

— Ką darai, daryk greičiau!

Išgirdęs šiuos žodžius Judas išeina laukan ir paskęsta naktyje.

Tamsa gaubė Jeruzalės mūrus ir Izraelio tautos vadų sielas. Judas bėga į naktį... Jis nejaučia malonaus pavasario dvelkimo, nemato žvaigždžių mirgėjimo, nes jo sieloje viešpatauja nepermatoma nakties tamsa, o širdyje siaučia nusivylimo ir keršto sukeltoji audra.

Baisi naktis! O kaip dažnai ši baugi Judo naktis prislegia ir mūsų sielas, kada mes savo nedorais darbais pasiryžtame išduoti savo Mokytoją. Jėzus ir tada dar mūsų neatstumia. Jis per sąžinės balsą mus įspėja. Bet vargas mums; mes Jo neklausome, — mes bėgame į naktį tamsoje atlikti nedorybės darbų.

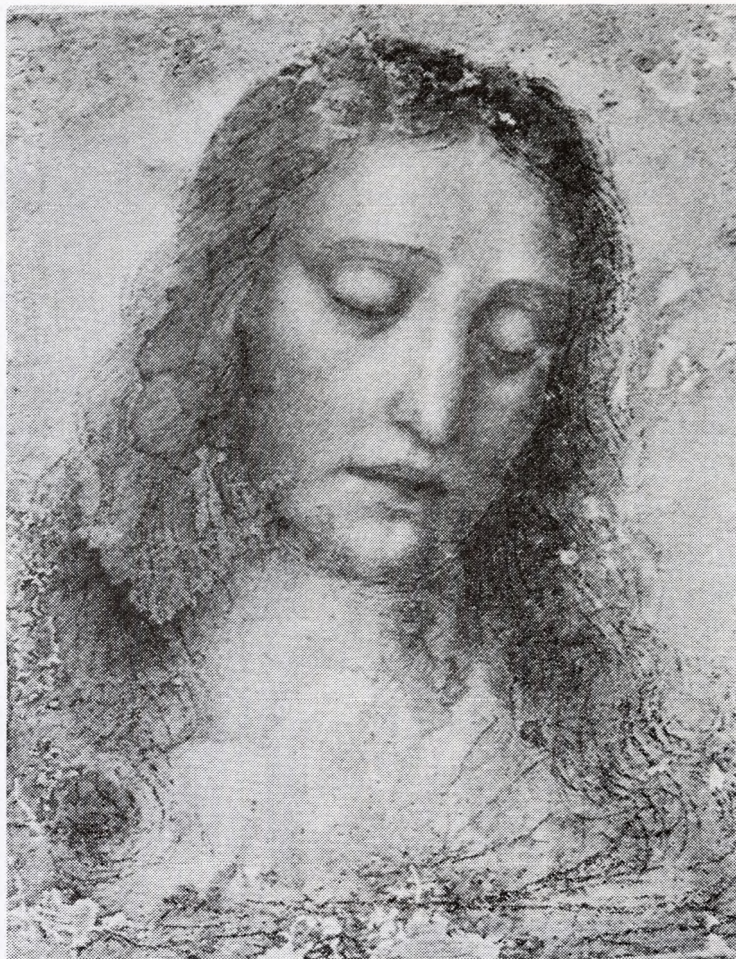
ŠALTA PAVASARIO NAKTIS savo tamsos glūdumoje užmigdžiusi gamtą paslėpė šiurpučius vaizdus. Ji savo rimtimi pridengė ir veidmainišką pabučiavimą ir begėdišką išdavimą, ir daugelį skaudžių smūgių, ir paniekinimų. Auštantis rytas prie Piloto rūmų išvydo didžiulę minią, reikalaujančią mirties savo mesijui, o patekėjusi saulė matė žiaurų plakimą ir erškėčiais vainikavimą. Romos vietininkas nuplakdinęs Jėzų, parodė Jį miniai ir tarė: „Štai žmogus!“ Minia tačiau ir nuplakto Jėzaus nepasigailėjo ir, griežtai grasindama, reikalavo Jo mirties. Pilotas, pabūgęs minios, paskaitė mirties dekretą: „Jėzus Nazarietis Žydų Karalius“.

Štai Kristaus išdavimo ir teismo vaizdas. Jis šlykštus ir neteisingas. Taip, bet dabar tas nuplaktas Dievažmogis stovi prieš mūsų akis ir sako: „Mieloji dukrele, tu šlykštiesi veidmainyste, o kiek kartų tu pati buvai veidmainė? Tu tvirtini, kad aš buvau neteisingai pasmerktas, o kiek kartų tu man sakei: „Tu esi Žydų Karalius, tu negali viešpatauti mano širdyje, nes ten viešpatauja kitas karalius“.

PO TEISMO Jėzus pradėjo savo vargingą kelionę į Kalvarijos kalną. Reginys didingas ir liūdnas. Kryžiumi nešinas, ėjo pasaulio Valdovas atlikti žmonijos atpirkimo darbo. Jį lydėjo didžiulė itūžusi Jo priešų minia. Visų veidai buvo rūstūs ir kieti, tarsi švininiai. Malonų žvilgsnį ir užuojautą jam rodė tik silpnos moterys, Jį lydinti Motina ir vienas kitas iš tolo sekęs jo mokytinis.

Atėjęs į mirties vietą ir išvilktas iš rūbų, Jė-

Leonardo da Vinci
(1452-1519)
Kristaus galva
Sikstinos koplyčioje Romoje

zus, Naujojo Įstatymo auka, išsitiesia ant kieto mirties patalo — kryžiaus, prie kurio Jo rankas ir kojas budelių rankomis prikalta mūsų nuodėmės.

Buvo šeštoji žydų dienos valanda. Kas tuo metu iš Dovydo miesto žiūrėjo į kalną, kas žvelgė į Golgotą iš Izraelio karalių sostinės, kas ant šventyklos laiptų, skaitydamas pranašų knygas pakėlė akis, tas pamatė tolydžio kylantį kryžių, ant kurio buvo prikaltas tas, apie kurį jų tėvams per patrijarchus ir pranašus kalbėjo Šventoji Dvasia. Dabar Jis skaidriame vidudienio fone buvo pakilęs tarp dangaus ir žemės, kad nuo šios valandos sujungtų dangų su žeme ir būtų Dievo ir žmonių tarpininkas.

Skaidus kryžiaus kelias šiandieną mums benamiams daugiau suprantamas ir išgyvenamas negu kada nors. Juk mes, kaip ir mūsų Išganytojas einame grubiais tremties keliais, dažnai klupdami po sunkia vargų našta. Mūsų pačių tėvynė, metai po metų, eina, nešdama sunkų vergijos kryžių. Mes, tarsi Simonas Kerenietis, kartu su Kristumi nešame kryžių, kuriame glūdi mūsų ir tėvynės prisikėlimo viltis.

KUNIGŲ PARIZIEJŲ ir rašto žinovų troškimas išsipildė. Jėzaus priešai dabar galėjo išlieti visą savo neapykantos tulžį. Praeidami pro

kryžių, jie kraipė savo galvas ir sakė: "Gerai Tau! Tu, kuris žadėjai sugriauti Dievo šventyklą ir per tris dienas ją atstatyti, gelbėk pats save! Jei esi Dievo Sūnus, nuženk nuo kryžiaus!" Kiti vėl šaukė: "Kitus gelbėjai, pats savęs negali išgelbėti! Jei esi Izraelio karalius, nuženk nuo kryžiaus ir tikėsime į Tave ir klausysime Tave! Pasitikėjai Dievu, tad teisgelbsti Jis Tave, nes sakei, kad esi Dievo Sūnus!" Šitokiais ir panašiais žodžiais įžeidinėjo jie ant kryžiaus prikaltą dangaus ir žemės Valdovą.

Jėzus girdi šiuos pašaipos žodžius. Jie, tarsi kalavijas, bado Jo širdį. Jis, Dievo Sūnus, neužengia nuo kryžiaus, kad atkeršytų savo priešams. Jis tyli? Jis nieko neatsako? Ne, Jis meldžiasi už juos. Jis pakelia savo erškėčiais apvinkuotą galvą ir sako: "Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro!"

Po kojomis klūpojo Marija Magdalena, šalia stovėjo Jo Motina ir mylimiausias apaštalas Jonas, bet ne jiems Jis ištare savo pirmąjį žodį. Firmasis Jo žodis nuo kryžiaus buvo malda už tuos, kurie Jį prikryžiavo.

Žemės gyvenimas ir mums sunkus ir vargingas. Jame daug juodo rudens ir maža šviesių pavasario dienų. Dažnai ir mūsų priešai mus niekina ir džiaugiasi mūsų kančia. Jie nori mus

George Raphael Donner
Marija po kryžiumi
Gurk'o katedroje, Vokietijoje

sunaikinti, dėl to mūsų gyslose užverda kraujas, bet Kristus nuo kryžiaus mums sako: "Atleiskite jiems, nes jie nežino, ką daro!"

KARTU SU JĖZUMI buvo prikryžiuoti du piktadariai. Didesniam Kristaus paniekinimui jų kryžiai buvo pastatyti vienas iš kairės, kitas iš dešinės. Vienas iš šalia kybančių piktadarių piktžodžiaudamas kalbėjo: "Jei esi Kristus, gelbėk save ir mus". Kitas gi barė jį sakydamas: "Ar tu ir Dievo nebijai? Mes teisingai už savo nedorus darbus kenčiame, o šis gi nieko blogo nėra padaręs". Ir nujausdamas, kad jo kentėjimų draugas nėra paprastas žmogus, bet didelis pranašas ar Mesijas, kreipdamasis į Jėzų tarė: "Viešpatie, atsimink mane nuėjęs į savo karalystę".

Jėzus, kuris matė jo tikėjimą, džiaugėsi jo drąsa ir jo pasigailėjo. Jis meilėingai pažvelgė į nelaimingąjį ir ištarė savo antrąjį žodį nuo kryžiaus, kuris taip pat buvo Dievo gailestingumo

žodis: "Iš tikrųjų, sakau tau, šiandieną su manimi būsi rojuje". Šiais žodžiais Jėzus parodo savo gailestingumą dideliame nusidėjėliui net mirties valandoje.

Turtingi mes išėjome iš Dievo rankų, bet pirmųjų tėvų nuodėme viską praradome ir tapome dvasios lavonais. Gaivinantis krikšto vanduo mus vėl grąžino malonės gyvenimui, ir kūdikystėje mūsų akys, tarsi melsvų žibučių žiedai, spindėjo nekaltumu. Mūsų jaunystė žydėjo pavasariu, bet užėjo šalnos, pakilo vėjai, pakando ir nupurtė žiedus. Mes neužauginome savo Viešpačiui dorybių vaisių. Nevienam kartais atrodo, kad ir gyventi prasmės jau nebeliko. Kas taip galvotų, labai apsiriktų. Juk, mes turime meilės prikryžiuotąjį Karalių, prašykme jį, kaip anas piktadaris, o jis mums net ir mirties valandoje pasakys: "Nesibijok, dukrele, šiandieną tu su manimi būsi rojuje!"

JĖZUS NUTILO, ir štai aptemo saulė, juodi

siaubingi debesys pridengė dangaus mėlynę, ir pačiame dienos viduryje ant žemės nusileido naktis. Jo priešai, kiek sumišę pasitraukė šalin. Jėzus pajuto, kad kažkas stovėjo prie jo kryžiaus. Jis pažvelgė žemyn ir pamatė savo Motiną, didžiausioje skausmo išraiškoje, nes pranašautasis Simeono kalavijas buvo pervėręs Jos širdį. Jų žvilgsniai susitiko ir susiliejo į vieną bekraštį skausmą. Jam gaila Motinos, dėl to Jis Ją paveda po kryžiumi stovinčio Jono globai, sakydamas: “Moteriške, štai Tavo sūnus”. Ir kreipdamasis į Joną, ištaria: “Sūnau, štai tavo Motina”. Koks jaudinantis atsisveikinimas, koks graudus testamentas, kuriuo mes tapome Dievo Motinos vaikais.

Prie gintaro jūros, tarp gruobuoniškų tautų, yra miškais, lyg rūtomis, pasipuošusi šalis. Šalis, kur jaunos mergaitės savo laimę išvelgia žydrame lino žiede, kur jaunų naktigonių dainos susilieja su nemigusios lakštutės suokimu. Ta šalis tai Marijos žemė — Lietuva. Šiandiena ta šalis kenčia, ir mes nuskriausti, kaip kūdikiai bėgame prie Motinos, kad Ji nušluostytų mūsų ašaras ir suramintų savo žemės vaikus.

JĖZAUS KVĖPAVIMAS darėsi vis gilesnis. Jo krūtinė, gaudydama orą, konvulsingai kilnojosi. Artinosi lemiamoji valanda. Kęsdamas begalinius skausmus, Jėzus vėl atveria burną ir nusiskundžia savo dangiškajam Tėvui, sakydamas: “Dieve mano, Dieve mano, kam mane apleidai?” Žmonių atpirkimas, pažadėtas pirmiesiems tėvams, turėjo būti išpildytas be pakeitimų. Jį turėjo atlikti Dievo sūnus, priėmęs žmogiškąją prigimtį, kuri dabar kentėdama neapsakomus skausmus, nusiskundžia.

Ligos, nelaimės apkartina mūsų gyvenimo dienas, ir dažnai mes skundžiamės: “Viešpatie, kam davei man sunkų kryželį? Kam atėmei man tėvelį ir mielą motutę? Kam jaunystėje nedavei sveikatos? Kam šeimoje nesuteikei laimės? Kam be laiko šauki pas save? Dieve mano, kam Tu mane apleidai? Taip skųstis mums leidžia Išganytojas, bet savo pavyzdžiu Jis ragina ir sutikti su Dievo valia, kaip Jis sutiko savo mirties agonijoje.

PO NUSISKUNDIMO Tėvui, tamsa pradėjo sklaidytis. Blankios žvaigždės, vidudienyje tamosos pakviestos dalyvauti Kristaus agonijoje, pamažu blėso ir geso, ir pats dangus tolydžio blaivėsi.

Kristaus priešai, atgavę drąsą, vėl pradeda Jį užgaudinėti, bet Jis jų negirdi. Dangiškasis Tėvas parodo Jam atpirkimo darbo didybę. Neapsakomas vaizdas patraukia visą Išganytojo dėmesį. Jis mato visas sielas, kurių Jis atėjo išgelbėti. Daugelis jų trokšta išganymo, bet eidamos gyvenimo klystkeliais, paklysta, kenčia ir verkia. Jam gaila sielų. Jis nori jas paguosti. Jis trokšta, kad jos ateitų pas Jį, ir dėl to Jis sušunka: “Trokštu!”

Ne, Jėzus netrokšta numalšinti kūnišką troškulį. Jis trokšta sielų, mūsų sielų, tikrų ir gyvų tobulybės paveikslų. Taip, tik jų Jis trokšta. Ar mes Jam jas atiduosime?

Tobuli idealistai žmonės nesitenkina vien patys save atnaujinti Kristuje. Jie stengiasi Juomi atnaujinti ir kitus. Šis idealizmas veda prie aukos, prie savęs išsižadėjimo. Jis uždega juose troškulį gelbėti žūstančias sielas. Jie nori būti apaštalais. Ant šventosios meilės aukuro save paaukoja, jie apaštalauja kiekviename žingsnyje. Jie žino, kad Kristus, mirdamas ant kryžiaus, troško sielų išganymo, dėl to jie šaukia jas į išganymo kelią.

IŠGIRDE, kad Jėzus trokšta, kareiviai, pamirkę acto ir myros mišinyje kempinę, užmovė ją ant jieties ir pakėlė prie Jėzaus lūpų. Išganytojas, paragavęs neskanaus skysčio, dar kartą atvėrė savo burną ir tarė: “Consummatum est” — “Atlikta”. Ir tuoj pridėjęs: “Tėve, į Tavo rankas atiduodu savo dvasią”, palenkęs galvą numirė.

“Consummatum est” — “Atlikta!” Išsipildė Dievo duotasis pažadėjimas. Išsipildė patrijarchų laukimas ir pranašų pranašystės. Atliktas atpirkimo darbas. Sutrinta vylingoji žalčio galva. Paskelbtas Naujasis Įstatymas. Atviri dangaus vartai visiems laikams ir visoms tautoms.

“Tėve, į Tavo rankas atiduodu savo dvasią!” Tai paslaptingi Kristaus žodžiai. Jie, tarsi mei-

Martin Schongauer
Marijos rankos iš Apreiškimo
Kolmar, Unterlinden muziejus, Vokietija

Moters pavasaris

ir vasara

Moteris savo kūnu priklauso žemei, o savo dvasia kyla į dangų. Nors moters kūnas yra nuostabus ir žavingas kūrinys žemėje, bet kaip ir visi kiti fiziniai kūnai yra veikiamas griežtų gamtos dėsnių. Kiekvienas fizinis kūnas yra apribotas laiko ir erdvės.

Kaip gamtoje yra pavasaris, vasara, ruduo ir žiema, taip ir moters gyvenime yra žavinga jaunystė, turtinga jausmais vasara, ruduo —ėjimas senatvėn ir pagaliau baltutėlė žiema — senatvė, kada ruošiamasi iškelti anapus.

Šio gamtinio keitimosi moters kūne niekas negali sulaikyti nei pakeisti. Gamtos dėsnių raiška kūne nepriklauso nuo žmogaus valios, bet ji yra tvarkoma augštesnės esybės — Kūrėjo.

Amžių bėgyje įvairiose kultūrose matome žmogaus pastangas moters grožį palaikyti ir amžių prailginti. Kiekvienas amžius turi savo pažiūras į moters paskirtį, jos sveikatą bei grožį. Fiziologiniai pasikeitimai moters kūne turi įtakos ir jos nuotaiką ir kūrybingumą.

MOTERS JAUNYSTĖ

Žavingiausias moters amžius yra jaunystė. Šiuo laikotarpiu mergaitė subręsta į moterį ir jos jausmai pabunda pilnam gyvenimui. Jaunys-

lės giesmės aidas, perskrodžia dangų ir sunaikina Dievo rūstybę. Tėvas išgirsta Sūnaus šauksmą. Sudreba žemė. Uolos suskyla. Šventyklos uždanga plyšta. Atsiveria karstai ir mirusiųjų šešėliai, pakilę iš kapų, ima slankioti po šventąjį miestą. "Jėzus mirė!" šaukia visa gamta, visi tvariniai.

TAIP PRABĖGA valandėlė susimąstyme. Mes žiūrime į Kristaus kūno žaizdas, o Jis nuo kryžiaus pažvelgia į mūsų dvasios skausmus. Mielas vienkartinis ir graudus mąstymas. Jis skaidrina mūsų sielą ir gimdo joje didžius pasiryžimus. Daug kartų mes matome kryžių, bet jei prie jo nesusimąstome, jis nedaug ką mums tepasako. Kryžius graikams buvo beprotystė, žydams pasipiktinimas, o mums jis išganymo ženklas. Tiesa, ant jo žmonės numarino Dievo Sūnų, bet Jis savo mirtimi jiems grąžino prarastąjį laimės gyvenimą ir vėl atidarė uždarus dangaus vartus.

tė turtinga jausmų gyvenimu ir pilna paslaptinių fizinių jėgų išauginti naują kartą.

Mergaitės vaikystės amžius pasibaigia tarp 12-14 metų. Šiuo metu mergaitė pradeda sirgti mėnesinėmis ir jau gali patapti motina. Yra tautų kurių mergaitės subręsta tarp 8-12 metų savo amžiaus. Lietuviai yra šiauriečiai ir mūsų mergaitės subręsta daugiausia tarp 12-14 metų, retais atvejais tarp 14-16 metų.

Mergaitė, pradėjusi sirgti mėnesinėmis pilnai išsivysto į moterį maždaug apie 16 ar 17-tuosius metus.

Mergaitė, subrendusi į moterį, ir fiziniai pasikeičia. Jos visas kūnas taip išsivysto, kad ji galėtų atlikti motinystės funkcijas. Jos kūnas įgauna miklumo, judrumo bei didelės energijos. Veido išraiška pasikeičia, įgaudama švelnumo. Akių išraiška patraukli ir spinduliuojanti. Balsas pasidaro švelnus, augštesnis ir skardus. Plaukai turi blizgesį.

Jaunystėje mergaitę lydi juokas, giedri nuotaika, didelis linkimas į judesius — šokių ir sportą. Šiuo laikotarpiu mergaitė veržiasi į šeimos gyvenimą, kartu gėdindamasi parodyti tai viešumoje.

Šis amžius turi būti tinkamai išnaudotas jaunąsias merginas paruošti gyvenimui — šeimai ir profesijai. Jaunoji karta atneša daug džiaugsmo senstantiems tėvams.

Fiziologiniu atžvilgiu mergaitės kūnas jaunystėje gauna labai daug lytinių sekrecijų, kurios suformuoja visas kūno dalis, kad mergaitė galėtų atlikti motinystės misiją.

Mėnesinės (menstruacijos) nuo senų laikų buvo apsuptos paslaptingumo, įtaringumo, jos buvo rišamos su mėnulio atmainomis. Tas nešė daug baimės ir nesupratimo jaunoms mergaitėms, kurios kentėjo visai be reikalo dėl šios natūralios moters funkcijos. Primityvūs žmonės turėjo daug "taboos", kad moteris tuo laiku yra nešvari. Ką ji paliečia tuo laiku, tam bus pakenkta, pvz. pas lietuvių moteris tuo metu neprivalejo raugti kopūstų ar agurkų, nes jie įgautų tam tikrą skonį ar visiškai sugesia.

Mėnesinės yra natūralus pašalinimas paruošto guolio neapvaisintai naujai gyvybei. Gamta taip sutvarkė, kad gimdos gleivinei būtų pakankamai suteikta kraujo indų ir liaukų, kad tuo atveju, jei moters kiaušinėlis būtų apvaisintas, jis rastų sau tinkamą "guolį" ir pakankamai maisto tolimesniam vystymuisi. Jei neišvyksta neštumo, tas visas pasiruošimas išvalomas ir vėl moters kūnas ruošiamas iš naujo kitam "svečiui" kiekvieną mėnesį. Kaip ir žmonių gyvenime, jei laukiame svečių, pasiruošiame juos priimti.

Daugiausia moterų pribrendina kiaušinėlių (ovuliaciją) kas 26-30 dienų. Po ovuliacijos per dvi savaites įvyksta menstruacija. Moteris turi žinoti savo ciklą, kuris yra skaitomas nuo pirmos mėnesinių dienos. Kartais viduryje ciklo

Michelangelo

(1475-1564)

Jieva

Sikstinos koplyčioje Romoje

moteris gauna gan aštrų skausmą viename ar antrame pilvo apačios šone. Tai ovuliacija — trūkimas srazfo folikulio — kiaušinėlio išsiliejimas iš kiaušidės. Jei tas įvyksta dešiniame šone, nesumaišyti tą skausmą su apendicito priepuoliu.

Mėnesinės turi būti gan reguliarios. Mergaitėms pačioje pradžioje mėnesinių atsiradimo ir moterims baigiant mėnesines pereinamajame amžiuje jos gali būti neregulios.

Kitu metu nereguliarumas reikalauja tinkamo ištirimo, kodėl taip yra?

Moteris turi sutikti mėnesines kaip natūralų vyksmą ir neturi save susargdinti ar turėti sau gailėsčio — neiti į darbą ar mokyklą. Ji gali atlikti visas savo funkcijas visai normaliai, gal kiek susilaikyti nuo per didelių "excess'ų" — kaip sporto, plaukimo, šokimo ar sunkaus darbo. Dažnai moters energija tuo momentu yra padidėjusi, nes gamta jai primena vieną ir svarbiausią jos kūno funkciją — besitęsiantį ciklą pasirošimo gimdyti naują žmogų.

VEDYBINIS AMŽIUS

Turtingiausias ir daugiausia džiaugsmo ir darbo teikias amžius yra šeimos gyvenime. Meilė pažadina moterį siekti pilnutinio gyvenimo

bendravime su vyru. Šis gamtinis vyro ir moters ryšys yra naturalus ir turi tarnauti žmonių giminės palaikymui.

Moters amžius tarp 18-45 metų yra našiausias, pajėgiausias fiziniu bei dvasiniu žvilgsniu. Šiuo laikotarpiu moteris gali gimdyti — atnešti naują gyvybę į pasaulį, kas yra moters augščiausias pašaukimas žemėje. Todėl amžiais motinystė yra augštinama, ginama įstatymais, o Katalikų Bažnyčioje yra pašvęsta sakramentu.

Šiuo laikotarpiu moters kūnas yra lyg paruošta dirva sėklai, kad galėtų pribręsti naujas vaisius.

Per lyčių bendravimą nauja gyvybė motinos yščiuje — gimdoje per devynius mėnesius subręsta — gimsta naujas žmogus.

Neštumo metu moters kūne įvyksta didelių pasikeitimų. Nuo tų fiziologinių pasikeitimų ne visos moterys vienodai kenčia ir vargsta. Tie ilgi laukimo ir įvairių fizinių nepatogumų mėnesiai ir gimdymo skausmai esti išpirkti naujo žmogaus gimimu.

Moters kūnas yra taip Tvėrėjo sukurtas, kad gimdymas naujosios kartos moters amžiaus netrumpina, bet jį dar tam tikru būdu atnauja.

Sofija Čiurlionienė - Kymantaitė

Pluoštas atsiminimų

“Tik man paėmus plunksną, stoji akyse mergaitė su balta suknele, kuri žaidžia su mano vienerių metų Danute Viekšniuose ant žolyno prieš mano dėdės namus... tai buvo... 1912 metais”.

Taip rašė man Sofija Čiurlionienė 1958 m. birželio mėn. 11 d., prisimindama ir mano atminty išlikusį vaikystės vaizdelį — mudviejų pažinties pradžią. Su koku susižavėjimu aš tada žiūrėjau į tą gražuolę lietuvaite rašytoją, studijavusią Krokuvos universitete, didžiojo Lietuvos menininko žmoną! Girdėjau pasakojant, kokia ji gabi, kaip puikiai mokėsi dėdės, kunigo Jarulaičio, leidžiama į mokslus, kaip ji energingai dirba Lietuvai, kokia skaudi jos tragedija, pačioje jaunystėje, vos 26 metų amžiaus, jau likus našle su mažyte dukryte...

1917 m., pradėjusi studijas Maskvoje, mėgau Čiurlionienės pasaką “Jūrą” ir eilėraščius, išspausdintus 1915 m. “Pirmajame Bare”:

*Ar žinai tu, sakalėli,
Kodėl tavo plunksnos baltos?
Ar žinai tu, margs žalteli,
Kodėl tavo akys šaltos?
Ar žinai tu, rūtytėle,
Ko taip rasos suspindėjo?*

*Ar žinai tu, mergužėle,
Ko tau širdį sudrebėjo?
Ar žinai tu, valandėlė,
Kiek mirčių savyj nešioji?
Ar žinai tu, žals kapeli,
Kiek akių savimp vilioji?*

Šiuo laikotarpiu moteris yra pajėgiausia rūpintis savo augančiais vaikais bei šeimos gerove. Iš jaunos mergaitės subręsta rimta namų motina. Tie visi fiziologiniai bei dvasiniai pasikeitimai vyksta pamažu, metai iš metų.

MOTERIS NEŠTUMAS

vienas moteris baugina dėl atsiradimo naujos gyvybės, kitas džiugina lūkesiu naujo žmogaus. Moteris dažniausiai neštumą pastebi iš krūtų jautrumo, pykinimo — noro vėmti ir neatsiradimo laiku mėnesinių.

Pirmi trys mėnesiai yra gana sunkūs daugiui motinų dėl rytmečiais pykinimo, vėmimo, pavojaus persileidimo - aborto. Tuo metu moteris ypatingai linkusi persileidimams. Pirmus

Lietuvių studentų būrelyje jos kūryba buvo augštai vertinama, kalbėta apie panašumą su tada tik pasirodžiusiais Rabindranato Tagorės eilėraščiais. Pirmąsias žinias apie lietuvių literatūrą gavau iš Čiurlionienės išleisto mūsų literatūros konspekto. Žinojau, kad ji dėsto lietuvių kalbą Voronežo lietuvių gimnazijoje ir kad veikia tremtinių visuomenėje.

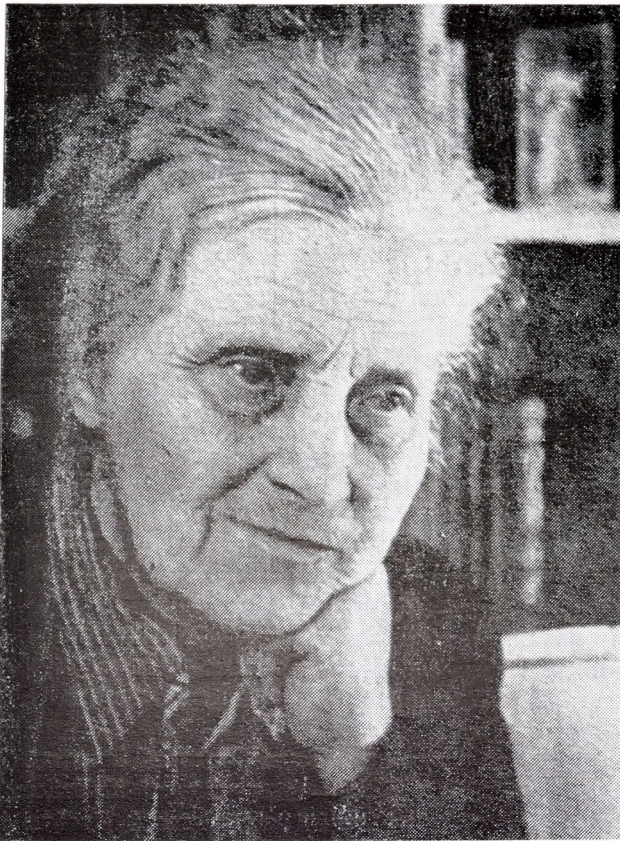
Mudvi vėl susitikome Viekšniuose 1918 m. rudenio. Tai buvo pas jos vyro brolio seserį, p. Stulgaitienę, pas kurią lankydavau Valę Čiurlionytę (vėliau Karužienę). Per vakarienę, p. Sofija, manęs nepažinusi, ėmė mane mokyti “nedaryti ceremonijų”, kad tai esąs pasenęs paprotys, kad visur reikia elgtis natūraliai ir t.t. Pratusi naudoti kiekvieną progą mūsų iš kaimo išėjusiam jaunimui šviesti, jauna visuomeninkė nepraleido ir šios. Tačiau Valei priminus mūsų seną pažintį, paaiškinus, kad aš jau esu studentė, Čiurlionienė prašvito, greit pakeitė temą, ir perėjusi į literatūrą, tuoj ėmė kviesti mane į Vilnių, kur kaip tik buvo ruošiamasi statyti jos naujai parašytąjį vaizdelį “Karalaitė Tikroji Teisybė”. Titulinė rolė turėjusi tekti man... Vilniun nebeteko man tada nuvažiuoti, bet vėliau vėl susitikome Kaune. Klausydavausi jos viešų paskaitų, kurių puiki lietuvių kalba buvo visų giriama, sekiau jos kūrybą. “Pinigėliai”, “Aušros Sūnūs” ir kt. veikalai rodė ją esant jau subrendusia rašytoja. Tiesa, nebeliko romantizmo bei simbolizmo — Čiurlionienė perėjo grynai į realistinį vaizdavimo būdą, kuriam su retomis išimtimis iki galo liko ištikima. Ponia Sofija vis veikli, įtakinga, sukosi mūsų tuometinio kultūrinio elito rate. Čia ji dirba mokytojos darbą, čia skaito paskaitas mūsų kareiviams fronte, čia veikia su skautėmis, kreipdama mergaičių dėmesį į saviauklą, čia ji propaguoja skoningus rankdarbius liaudies meno motyvais, čia pamoko jaunas motinas pedagoginiais, namų ekonomikos ir kt. klausimais.

Nuo 1925 m. Čiurlionienė dėstė lietuvių kalbą Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Puiki ji buvo mokytoja, aiškino dalyką metodiškai,

tris mėnesius ji turi vengti sunkesnio kėlimo, džiaustymo sunkių šlapių baltinių su iškeltomis rankomis, bėgimo bei šokimo. Dėl pykinimo ar vėmimo gydytojas duos vaistų ar kartais net injekcijų.

Labai svarbu, kad moteris per neštumą nepriaugtų svorio daugiau kaip 20 svarų, nes dažnai tas veda prie neštumo ar gimdymo komplikacijų. Paskutiniai du mėnesiai yra gan nepatogūs. Moteris tampa labai nejudri, dažnai ją kamuoja įvairūs skausmai ir mėšlungiai. Bet tai yra atperkama jautimu naujos gyvybės judėsių ir pulso. Du paskutinius mėnesius prieš gimdymą moteris turi neturėti santykių su vyru.

(B. d)

Rašytoja Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė (1885 - 1958).
Nuotrauka iš paskutiniųjų jos gyvenimo metų.

gyvai, sausą gramatiką iliustruodama spalvingais pavyzdžiais. Buvau jos klausytoja, pas ją ir Tumą Vaižgantą laikiau lietuvių kalbos egzaminus.

Vėliau teko mums keletą metų gyventi po vienu stogu pas malonius namų savininkus ponus Sofiją ir Vincą Bilevičius. Jaukiame Čiurlionienės bute sutikta daug įdomių žmonių, praleista daug malonių valandų. Tuose pat namuose kurį laiką gyveno ir didelis jos gerbėjas bei bičiulis prof. Vl. Šilkarskis, profesoriai L. Karsavinas ir V. Sezemanas. Kas lankėsi pas mus — dažniausia užeidavo pas p. Sofiją ir atvirkščiai. Vyko kūrybingi, kupini sąmojaus, pasikalbėjimai apie literatūrą, teatrą, meną, politines aktualijas, ėjo nuomonių pasikeitimai, opinių susidarymai. Lankėsi įvairūs vyriausybės žmonės: Vincas Krėvė, Andrius Oleka Žilinskas — tuo laiku juk buvo mūsų teatro žydėjimas, kuriame puikūs pastatymai, ruošiamasi statyti kaip tik p. Sofijos parašytą „Riterį Budėtoją“... Teatro žmogus — Vincė Jonuškaitė — per savo vyrą Dovą Zaunių, užsienių reikalų ministerį, ypač artimai rišo p. Sofiją su diplomatų pasauliu. Čiurlionienė gerai mokėjo lenkų, rusų, prancūzų ir vokiečių kalbas, tad jos namuose lankydavosi svetimų kraštų atstovai su žmonėmis, sveitimaučiai žurnalistai, rašytojai. Ji pati vizitavo Šveicarijoje Romain Rollandą, kuris taip augštai vertino Čiurlionį, kad ruošėsi atvykti į Kauną

jo paveikslų pasižiūrėti. Pas ją viešėjo Tautų Sąjungos darbuotoja kunigaikštytė Radvilaitė — vienintelė tos istorinės Lietuvos didikų šeimos atstovė, kuri jautėsi esanti lietuvė ir kuri nuoširdžiai dirbo Lietuvai... P. Sofija daug važinėjo į užsienius, palaikė glaudžius ryšius su įvairiais vakariečiais, keletą metų buvo Lietuvos delegacijos narys prie Tautų Sąjungos. Kaip daug ir gražiai ji pasakodavo apie tarptautines konferencijas Ženevoje, apie priėmimus pas pasaulio galiūnus, apie darbą socialinėje komisijoje. Pati veikliai dalyvavusi įvairiose kultūrinėse ir socialinės globos organizacijose, ji Lietuvoje įkūrė tarptautinės Mergaičių Bičiulių Draugijos skyrių (tos organizacijos būstinė buvo Ženevoje, o jos tikslas — gelbėti jaunas mergaites nuo slidaus kelio), jam vadovavo ir puoselėjo jį. O kiek sielos įdėjo vadovaudama skautėms!

Gyvenimas virė, kunkuliavo nedideliame p. Čiurlionienės butelyje. Ten vykdavo nepamiršiami literatūrinių šeštadienių pobūviai. Susirinkdavo rašytojai, kritikai, kalbininkai, buvo aptariami naujai pasirodę literatūros kūriniai, teatro pastatymai, kalbos reikalai. Perkratytą nemažą veikalų, ilgai diskutuotas Ilijadės rankraštis — jį kruopščiai ruošė p. Čiurlionienė, prof. Šilkarskis ir J. Talmantas. Ten pat gimė „Gimtoji Kalba“. Dažni svečiai ten būdavo V. Putinas Mykolaitis, A. Vaičiulaitis, kun. M. Vaitkus, J. Talmantas, A. Salys, rečiau — Salomėja Neris, Petrė Orintaitė, P. Jonikas, Jieva Simonaitytė ir daug kitų. Šeimininkė gyvai vedė pasikalbėjimus, kaip visada žybtelėdama sąmojumi, lengvai pakreipdama temas, arba švelnindama karštesnias diskusijas, iškeldama reikšmingesnes nuomones.

Šiokiadienos gyvenime Čiurlionienės namai irgi būdavo jaukūs. Jos motina, senutė Kymantienė, kiekvieną patraukdavo savo nepaprastu kalbumu, savo liaudies kalbos lobynu, kuris tiek daug padėjo dukteriai ir kuris kaip nesiliaujama srovė plaukė švystelėdamas niekad negirdėtais, sultingais žilos kaimo senovės posakiais. Ten mano duktė Dalia gavo prisiklausyti nemažą lietuviškų pasakų, priežodžių, patarlių, buvo mokoma rankdarbių. Jei namuose liga — vis pas malonia kaimyne rasdavome pagalbos. O kai p. Kymantienė sirgo, mano vyras, Balys Sruoga, padėjo ją slaugyti, prie mirusios budėjo ir atliko už liūdesy paskendusias dukterį ir anūkę kaikiuriuos laidotuvių formalumus.

Kiek nuoširdžių valandų praleidom kartu, vienos moters palikusios, pasipasakodavome, pasitardavome. Iš p. Sofijos lūpų plaukte plaukė pasakojimai apie jos jaunystę su Čiurlioniu, apie mokslo kelią, klebonijos gyvenimą, kurį ji taip gerai pažino, gyvendama pas dėdę kleboną. Rašydama „Šventmarę“ ar savo garsiuosius žemaitiškus monologus, ji turėjo gražios medžiagos iš mūsų provincijos gyvenimo.

TREMTINEI

*Kada šiaurės vėjai
Graso mirtimi,
Tu atminki — Tu mylėjai,
Tu mylėti vėl gali.*

*Kai svečiam pasauly
Pūgos staugis ir sius,
Tau širdis, kaip saulė
Sutirpdys ledus.*

*Ji dažnai tremtinį,
Lyg žvaigždėlę kvies
Prie tavosios palapinės
Židinio ugnies.*

*Kai ištisęs kojas
Šildysis ramus,
Jo siela nustos vaitojus
Ir sapnuos namus...*

*Ak, gražu! (sakys jis) ...
Net kitam žemyne
Akimis štai sesės
Šypsos man tėvynė.*

*Kam sakai, kad nieko,
Nieko neturi?
Juk brangus dar kraitis lieka;
Jį nešies širdy.*

Kaip kiekvienas menininkas, taip ir p. Čiurlionienė, buvo nuotaikos žmogus, nekartą per mažai dėmesio rodė tiems, kurie to iš jos laukė. Kaikas dėl to įsižeisdavo. Netrūko ir pavyduolių, kaikas prikišdavo jai perdidelį prisirišimą prie materijos. Išėjusi vargo kelią ir kietai kovojusi už būvį, ji, tikrai, išmoko savo reikalus labai praktiškai tvarkyti, bet kartu ir kitų nelaimės atjausti. Kiek ją pažinau — ji vis ką nors globodavo, kam nors padėdavo. Visad optimistiška, šviesi, ji su šypsena atlaikydavo gyvenimo smūgius ir kitiems nešykštėjo paguodos bei vilties žodžių.

Mūsų santykiai pasidarė gal dar šiltesni, kai jos dukterė Danutė susipažino su savo būsimoju vyru, inž. arch. Vladimiru Zubovu, man artimos šeimos jaunuoliu. Mūsų bičiulystė neatvėso ir kai p. Sofija išsikėlė gyventi į nuosavus namus Žemaičių gatvėje, ir kai aš 1939 m. išvykau dirbti į Vilnių, ir kai žiaurūs karo įvykiai mus visus savo siaubu užgulė.

Abiejų okupacijų metu teko patirti iš p. Sofijos labai svarbių paslaugų, apie kurias dar gal peranksti rašyti. Kiekvieną kartą, lankydamosi Kaune, užeidavau į jos svetingus namus. Jau dukterė ištekėjusi, augo maži anūkai, Čiurlionienė — močiutės vietoje — mylinti, triūsianti apie na-

mus, vaikus, vis besikelianti prieš aušrą, kad tik turėtų bent kiek laiko savo kūrybai. Ji rašė pasakubomis — ir seniau ji neišvengdavo priekaištų, kad tinkamai neišnaudoja savo gabumų, neapdoroja pakankamai savo veikalo — dabar tai buvo ypatingai jaučiama. Gražus, moderniškai ir skoningai įrengtas butas jau nebe taip tvarkingai atrodė, žymu buvo nepritekliaus pėdsakų. Bet ponija Sofija niekad nenuleido rankų, rūpinosi savo šeima ir kitais. Čia Danutė bėga kur tai išgauti krikšto metrikų globojamam žydų tautybės profesoriui, čia ponija Sofija, nors visad labai atsargi, riša maisto ir drabužių ryšulius jam ir kitiems į nelaimę patekusiems.

Pagaliau, 1944 m. vasarą atrodė, kad ir jos gyvenimas visai irsta. Nusistačiusi Tėvynės neapleisti, bet gelbėdama vaikų gyvybę, ji ryžtasi vykti į Žemaitiją, į Zubovų ūkelį prie Akmenės. Ten ji ir išvargo su visa dukters šeima pačią baisiausią karo audros dalį. Grįžo rudenį į Kauną rasdama butą apiplėštą, bet galutinai nesugriautą. Čia persikėlė ir Danutės vyro tėvai, o ilgainiui, susispaudus, prieglaudą rado ir kiti benamiai.

Nelengva buvo patrijotei lietuvei laviruoti okupacijų laikais. Bet — ji garbingai išsilaikė. Sirguliudama, jau seniai skųsdamasi širdimi, artritu, sunkiai bepaeidama, vis dirbo apie namus, vis rašė. Trys jos raštų tomai sudarė pagrindą ramesniam gyvenimui, ji galėjo net įsigyti automobilį ir vasaroti Palangoje. Ypač poilsis mūsų žaviame pajūryje ją atgaivindavo. Pastaruoju metu ji turėjo daug įdomių literatūrinių sumanymų, apie kuriuos pati pasisakė savo laiške, rašytame 1958 m. rugpiučio mėn. 13 d.:

“Rašau — ir, pagalvok tik, rašau žemaičių tarme apysaką! Tam reikalui išsėdėjau 4 savaites Plungėje, ir dabar iš Palangos vėl važiuoju ten, bet jau šį kartą į kolūkį klausytis tarmių ir stebėti gyvenimą. Begalo noriu dar vieną knygą parašyti... o paskui mesiuos į hegzametrus — kai jau visai nepaeisiu... Stengiuos priprasti prie tos minties”.

Nuvykusi į Vieکشnius, ji su sau įprastu jautrumu įdėjo man į laišką gėlytę nuo mano tėvo kapo, nes ji ten pat lankė ir savo tėvo kapus. Lyg koks pasąmonės balsas ją traukė atsisveikinti su brangiomis vietovėmis, nes, kad ir kupina energijos, savo sumanymų nebegavo įvykdyti.

Neilgai tesirgusi, Čiurlionienė, vieną rytą, 1958 m. gruodžio mėn. 1 d., pabudo, papasakojo dukteriai sapną — esą ji mačiusi savo vyrą debesyse skambinant jai... Pastebėjusi Danutės išgastį, nusišypsojo ir pasakė — dabar aš žinau, kad pasveiksiu, jis atėjo manęs nuraminti... Paskui, skaniai pavalgiusi pusryčius — tik aiktelėjo, vieną akimirką siaubas pasirodė akyse ir — jos neliko... Liko tik gilus liūdesys šeimos ir artimųjų tarpe, visoje lietuvių tautoje... Nete-

Apie jūrą ir mergaitę

Galvoju šiąnakt apie jūrą
ir pasiilgstu jos
bangų, ošimo, violetinės, melsvos
ir rūškanai pilkos spalvos...
O pripratau prie jos New Yorke,
ji vingiu ten apjuosia miestą
ir skaldo žemę į salas.

— — — — —
Prisimenu: seniai,
vargingame stovyklos kambarėly
sėdėjom dviese mes su senute.
Lauke pašiurpęs blaškės vėjas,
klebena garsiai langinės...
Juodavo žiemos vakaras sustingęs,
kai mes, žarijoms blėstant,
šildėmės rankas.
Ji tarė man turėjus dukrą Netę,
Prancūzijoje, Marselio uoste.
Ir pasakojo man, kaip kartą vieną
klaikiam lėktuvų užsesy
lydėjo Netę ji į stotį
tarp daugelio mažų vaikų...
— Ak, — tarė man skausmingai, —
ją traukinys tą dieną
išvežė prieglobstin kalnų.
O aš dar taip gyvai lyg vakar
matau jos baltą veidą
ir skrybėlę su kaspinais,
ir vėjui išdraikytus plaukus,
ir dideles, tamsias akis...
Netrukus Netė tačiau grįžo
ir vos išvydo ji marias,
kai džiaugsmo sklidina sušuko:
“Aplink vien jūra, jūra čia!”
Važiuot daugiau į kalnus nenorėjo,
maža širdis jos jūra vien gėrėjos.

— — — — —
Ir vėl žiema po daugel metų
ir vėl naktis,
bet kokia vieniša, skurdi!...
Tada suprasti Netės negalėjau,
nes jūros aš nemačiusi buvau,
o taip dabar pasigendu
aš jos banguojančios, alsuojančios širdies...

kome didžios širdies asmenybės, jautrios moters,
kuri per visą savo gyvenimą nuoširdžiai dirbo
tautai plačiuose baruose.

Šiuos trumpus atsiminimus norėčiau užbaigti
žodžiais, kuriuos pasakė Didysis Lietuvos Kuni-
gaikštis Žygimantas Augustas mylimai žmonai,
Barborai Radvilaitei mirus:

“Ji niekam niekad nepakenkė, o daugeliui
gera padarė”.

Prisimenu: pavasarį
išblyškęs vakaras ant jūros supos,
vandeny mirė saulės spinduliai,
dangus, raudoniū nusidažęs, snaudė
ir buvo taip tylu, tylu...
Staiga, iš debesų atklydęs vėjas,
išsklaidė merdinčius rūkus
ir, vogčiomis prie žemės prisiglaudęs,
šukavo pilkas nendres ir salų žoles...
Ir vėl prisimenu vidurvasario rytą,
Jamaicos įlankų skurdžius namus,
žuvėdras, tiesiančias kaklus,
laiveliuos tylinčius žvejus...
O vaizdas buvo tada toks netikras,
tolstas spalvų žaidimo sūkury,
vien jūra tylutėliai ošė
ir bangos plakės į krantus...

— — — — —
Bet viskas dingo praeity:
mergaitės nebėra,
ji ilsis bombų užmušta...
Ir jūra likosi toli,
o čia tiktai nakties svaja,
aplink vidurnakčio tylą
ir melancholija pilka...

JONAS AISTIS

NAŠLAITĖ

Ją vis matau čiurotais marškinėliais,
Kietai nei kviečio varpa supintom kasom,
Melsvų akių našlaitę piemenėlę
Atbridusių ankstyvo rytmečio rasa.

Matau vargę užguitą mažametę,
Likimo atiduotą valiai svetimų,
Ir kaip jina baiminga, pasimetus
Gyvenime be meilės, džiaugsmo ir namų!

Kaip stumdo žmonės svetimi ir skriaudžia,
Ir kaip ji pasiskųst neturi kams
Tik vėjas neša jos dainelę gaudžią
Ir sako sunkų sielvartą tušties laukam...

O kaip nepameti giedros tu veide?
Vargę rugiagėlėm pražydusių akių?...
Kietas kasas tik per petis nuliedus
Ji eina, žydi savo polėkiu lakiau.

Idealios iseivės

moters portretas

Išeivės moters idealus portretas tapyti — yra sunkus darbas. O jis sunkus labiausiai todėl, kad ir išeivijos lietuvių moterų tarpe tam tikslui modelių neperdaugiausia, o ir buvusieji tokie modeliai kaskart vis mažėja...

UNIVERSALUS PORTRETO MODELIS

Artimiausia idealios moters sąvokai yra lietuvių kaimietė moteris, mūsų motinėle — sengalvėlė, kuri gal likusi ten, prie senos varčios ryšioti ir laukti mūsų sugrįžtant, gal jau mirusi pavergtoj Tėvynėj ir atsigulusi gimtosios parapijos smilčių kalnely, gal į Sibiro taigas iškeiliavusi tremtinių keliais ir tenai tebevargstanti, benešdama ant savo senstelėjusių pečių didelę ir sunkią tremtinės našta, o gal ir kaulus ten paklojusi, po tolimos šiaurės sniegu... Kai kurios iš jų — gal besiranda ir čia, kartu su mumis ir leidžia nostalgijos dienas toli nuo brangios Tėvynės. Gal... ir gal...

Taigi, nepareinant nuo to, kur ji begyventų, ar būtų mirusi ir tepalikusi tik gražų atminimą — ji visuomet mums galės būti šviesiu pavyzdžiu, o kartu ir idealiu modeliu idealiai moteriai piešti...

REIKĖTŲ PAPILDYMŲ

Žinoma, turint galvoj mūsiškės išeivijos specifines sąlygas, gyvenamąją aplinką ir laiko dvasią — mūsų Tėviškės laukų moters — motinėlės modelį reikėtų dar šiuo tuo papildyti. Tačiau, paėmus pagrindan ją — darbas vis bus lengvesnis, negu piešiant tokį portretą tik iš vaizduotės.

Mūsų lietuvių moteris — motina, žaliojo kaimo dukra, turi visus privalumus, kuriuos norėtumėm matyti ir mūsiškėj išeivijos moteryje, nežiūrint, kad ji — savo išsimokslinimu, savo imlumu modernių laikų dvasios ir šio meto manierų — toli pralenkia aną lietuvių moterį, mūsų močiutę sengalvėlę.

PIRMIAUSIA — LIETUVIŠKUMAS

Norėtusi matyti mūsiškėj išeivijos moteryje šį pradą augščiausiam laipsnyje. Vienok, čia pat reikia pabrėžti, jog, ypač išeivijoje, neužtenka

būti moteriai lietuve tik iš vardo (tas tinka ir vyrams), tačiau reikia tai įrodyti veiksmais ir darbais.

Jeigu mūsų motinėlės, dar anais priešaušrio laikais, ypač spaudos draudimo metais, dažnai būdamos pačios mažo išsimokslinimo, sėdėdamos prie ratelio, iš slepiamo elementoriaus išmokė savo vaikučius lietuviškai skaityti, jeigu jų lietuviškasis ryžtas ir didelis kryžiaus ženklas įkvėpė išleidžiamiesiems į frontus savanoriams didvyriškos dvasios jausmus, kuriais buvo atsiekta Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė, jeigu jos sugebėjo taip meistriškai įdiegti savo vaikams meilę Lietuvai ir išugdyti jų širdyse tokį kilnų ir didelį patrijotiškumą — tai nūdienės išeivijos moterys, tarp kitų, kaip jau minėjau, specifinių pareigų, turi visapusiškai puoselėti ir anas, jau minėtas ir gana gražiai atliktas mūsų močiūčių pareigas.

PORTRETO PAPILDYMAS IŠEIVIJOJE

Išėivė lietuvių moteris, nors gyvendama didelių gundymų aplinkoj, kur piršte peršasi — kitų tautybių moterų pavyzdžiu — tokie vilioja "good time" momentai, kur taip romantiškai skamba "vyrų keitimo" idėjos ir kiti, kitokiausi "modernumai", vienok, pirmiausia, ir čia ji turi pasilikti tik lietuvių moterimi, gera ir pavyzdinga lietuvių vyro žmona, pasišventusi vaikų motina ir plius — dar lietuviškojo bendruomenės svertur — lietuvių puoselėtoja, organizacijų narė ir vadovė, lietuviškųjų tradicijų išlaikytoja ir t.t.

Taip. Pavyzdingos lietuvių moters pareigos išeivijoje — nėra lengvos, tačiau jos garbingos. Tokia moteris, pašaukta ir anapus grąbo lentos, paliks nepamirštamą atminimą, nes tikrai bus įmynusi šioje žemėje ryškius pėdsakus, kurie bus liudininkai jos darbų.

DABAR — PAPUNKČIUI

Suminėjau šiek tiek idealios išeivės moters

NARŪNĖ

TARP BALŲ ŽIEDŲ

Tu nebauski manęs, kad pažėriau

Mažą saują baltųjų žiedų

Ir nepyki, kad taip aš norėjau,

Kad juose neįspaustum pėdų...

Tie žiedai labai gležnūs ir trapūs —

Mokėk džiaugtis ir žaisti tarp jų

Tyliai skleis jie švelniausią kvapą —

Tik nemindyk baltųjų žiedų!...

pareigų aplamai. Ties jomis norisi po truputį stabterėti paskirai.

Lietuvė moteris šeimoj — turėtų šviesti tarytum niekad negestanti saulė. Jos skleidžiamas šypsniš — turėtų nušviesti visus namų kampečius, tarytum tikrosios saulės spinduliai ir išstipinti visą kartėlį vyro ir šeimos aplinkumoj, jeigu toks pasitaikytų. O moteris — tai gali padaryti, tik reikia jai būti pilna žodžio prasme moterimi. Su tokia intencija ją ir Dievas sutvėrė, kad ji būtų žymiai švelnesniu Augščiausiojo tvariniu, negu vyras...

Pastangų, žinoma, reikia ir čia, tačiau, anot "Moters" Nr. 3 (12) tilpusio straipsnio "Tarp svajonių ir tikrovės", laimė ir džiaugsmas yra perkami augšta kaina, tačiau gyvenime daug ką gali turėti, jei norėsi tą kainą mokėti. Laiminga šeima — yra vienas didžiausių moters laimėjimų, ir kad jį pasiekus, nėra peraugšta jokia kaina.

Tame pačiame straipsnyje telpa dar ir šitos įsidėmėtinos mintys:

"Ką mergaitė ištekėdama atsineša? — Kraičio skrynias? Baldus? Naujus rūbus? Gerą tarnybą? Pelningą profesiją? — Galbūt. Bet, svarbiausia, ką ji atsineša, tai save, kaip asmenybę: su dvasios polėkais, gražiausiom viltim ir siekimais. Ateina pasiruošusi būti savo išrinktajam viskuo, ko jis iš jos tikisi".

Žinoma, norint būti pavyzdinga vyro žmona, reikia būti tokios pat rūšies ir šeimininke: švartaria, tvarkinga, nes moters netvarkingumas — didžiausias jos priešas ir gerųjų privalumų žudytojas.

Gyvenant išeivijoj, pagal pasikeitusias aplinkybes, be abejonės, ir kiekvienas vyras susipras žmonai padėti ir lėkštes suplauti ir kambarius patvarkyti, nes, dažniausia, abu jie besą dirbantieji kokiose nors kitose darbovietėse, vienok, anot kažkurio humoristo, naujai ištekančios išeivijos lietuvaitės — neprivalo manyti, jog vyro asmenyje jos įsigyjančios modernią... lėkštėms plauti mašiną, o seniau ištekėjusios — taipogi tenemano vyrus galinčios perdirbti į tokias mašinas...

VAIKŲ AUGINIMO IR AUKLĖJIMO ATVEJAIŠ —

lietuvei moteriai taipogi neturėtų niekad pritrūkti nei energijos, nei jėgų, nei valios. Tiesa, nelengvos ir šios pareigos, tačiau jos priklauso idealiai lietuvei moteriai ir nuo jų pabėgti negalima.

Ir mūsų motinėlės sengalvėlės, mus augindamos, turėjo nemaža vargų ir rūpesčių, bet jos niekad nepalūžo. Dažna iš jų mus mažyčius, tarytum pupų pėdelius, ant ežios pasisodinusį rėvėjo daržus ir dirbo kitokių darbus ir niekad nesiskundė, kad joms persunka...

Išeivijos moteriai vaikų auklėjimas — turėtų

Stefan Lochner (1410-51)
Detalė iš paveikslo "Marija prie rožių krūmo"

būti dar didesnė misija. Juk juos — pirmoj eilėj — reikia išauginti ir išauklėti tikrais lietuviukais, lietuvaiteimis. O, ištikrųjų, anot Vysk. Fulton J. Sheen, geri obuoliai tegali išaugti tik gerai prižiūrimam sode.

LIETUVYBĖS PUOSELĖJIMAS, ORGANIZACIJŲ VEIKLA IR LIETUVISKŲ TRADICIJŲ IŠLAIKYMAS

išeivijos moteriai — taipogi turėtų sudaryti didelę programos dalį. Ir šioje srityje, anot E. Senkuvienės straipsnio "Moteryje", nereikia sakyti "Visuomeniniuos baruos — tik ne aš"... Jei gu nei viena tokio darbo nedirbs — tai kas gi ji padarys? Ar mes norime, kad su mumis kartu baigtųsi ir lietuvybė išeivijoje?...

Baigdamas šiuos idealios išeivijos moters portreto metmenis, visdėlto, noriu pabrėžti, kad, nežiūrint sunkių gyvenimo bandymų, šventai tikiu, jog lietuvi moteris išeivijoj — tą sunkmetį pergyvens herojiškai ir atliks savo misiją pasigėrėtinai. O jos žvaigždė švies taip lygiai skaisčiai, ryškiai ir galingai, kaip švietė ligi šiol. Tepadeda jai Dievas.

Kankiniu testamentai

Ūžė audra, švilpė ir kaukė vėjas, žiema triumfavo visoje miesto didybėje. Dangoraižių tankynėje baltavo vėjo sukamo sniego sūkurai.

Dideliu vargu senutė Klementina Serafinienė grįžo į savo mažą namelį. Atsikvapsčiusi išvyniojo iš popieriaus savo pirkinį: baltą, pilnu žiedu išsiskleidusią rožę ir padėjo ją po savo sūnaus, Lietuvos kario, portretu. Įsižiebė židinyje ugnį, atsišildė aptirpusias rankas ir atsinešė atėjusią korespondenciją.

Šis mažas nameliukas talpino savyje didelę Lietuvos dvasią. Čia visi kampeliai alsavo lietuviškumu: kas lietė Lietuvą, lietė ir patį namelį, ir Klementinos sielą. O naktų glūdimose šiame namely visuomet spinksėdavo lengva, švelniai rausva žvakės šviesa. Praeiviui ji nieko nesakė, nes čia nebuvo vaizbos reklama, o tik mažojo namelio išvidinis šauksmas.

Šią žvakės liepsną Serafinienė įžiebė kai aną metą gavo tikrą žinią iš Vilniaus, kad Lietuva bolševikų okupuota. Ji tada šaukė, verkė ir, iškėlusį rankas į dangų, prisiekė:

— Vergija ne mums! Ne Lietuvai! Ne, ne!...

Ir pasiėmusi vaškinę žvakę, dar prieš daugelį metų iš Lietuvos atsivežtą, peržegnojo ir užžiebė kaip simbolį Lietuvos nemarumo, šauksmą pavergtųjų.

Ir tada Klementina pastatė aukurą savo namely. Čia iš kartono gaubesių žiūrėjo liūdnas Kristaus veidas, čia tūnojo Egipto Marija be namų, čia Vaikelis, karaliaus rūbe, laimino karį bėgantį iš liepsnų, o Klementinos sūnaus, Lietuvoje nuo bolševikų rankos žuvusio kario, laiškai pačioje aukuro širdy atsigulė visais lakštais...

Dabar Klementina, sėdėdama prie ugnia vietės, vartė tik svetimųjų laiškus. Jos gyslotos rankos glostė ir šiuos. Bet ilgėjosi anų, seniau ateidavusiųjų, nes ten kalbėdavo jos širdies balsas, išsakantis ją pačią... Atsikėlusį padėjo perskaitytus laiškus ir nuėjo prie aukuro.

— Nemirsi, Lietuva, ne... — klostė ji sieloje degančius žodžius.

Židiny traškėjo besikūrenančios malkos. Už langų vis labiau užavo vėjas, trankėsi audra. Klementinos neėmė miegas. Tokių gūdžių naktų, tokių audringų, ne tik gamtoj, bet ir sieloj, nuo Lietuvos ir sūnaus tragedijos šimtai išgyventa, ant sūnaus laiškų prarymota.

Ir dabar tūnojo Klementina prie savo širdies aukuro, pluoštus laiškų išsisklaidžiusi. Kaip vynuogė išspausta ji jautėsi esanti tik lukštas, nepajėgiąs iš savęs net ašarų išspausti, o anas atidavė gyvybę, jaunatvę, brandžiausius metus...

“...Mamyte, mes budime dėl kiekvienos savo žemės pėdos!”...

“...Mamyte, nekvieskite manęs atvažiuoti, aš negaliu palikt savo antrosios motinos — Lietuvos!”

“...niekaip nepalikčiau savo pareigų, kurios priklauso Lietuvai...”

“...mirtis kariui nebaisi, kai jis turi prieš akis tėvynę...”

“...kariausiu, mirsiu už ją, bet jos vienos su priešu nepaliksiu!...”

“...tepalieka mano kraujo testamentas ten, kur mane Jūsų rankos užnešiojo...”

Klementina sausomis ir degančiomis sielos akimis mato Lietuvos kalnus, kalnelius ir miškus nuklotus lietuvių karių ir kitų kankinių kūnais... Laukuose pridygo kapų be kryžių, be vardų... visa Lietuva išaugo kapais. Bet kur jos sūnaus kapas? Ji nežino... Kančioje įžvelgia Dievo valią, nuleidžia galvą ir priima taurę: gal dėl jos kančios Dievas kam nors sopulį lengvina?... Ir jos sūnus nors miręs, bet gyvas! Ne jai vienai gyvas, gyvas visai tautai ir tautos išeivijai — gyvas! Karys, žuvęs už švenčiausius ir teisingiausius tėvynės ir žmonijos principus švyti nemarumu! Tai kas, kad Klementina nežino, kur jos sūnaus kapas! Ar to negana, kad jis susijungė su savo žeme, su savo brolių kankinių relikvijomis? Ar to negana? Juk dabar jos sūnus, ne vien jos sūnus. Jis visos tautos sūnus. Dabar šimtai ir tūkstančiai Klementinų per sopulius brenda. Vienos Sibire, kitos likusios pavergtoje tėvynėje, kitos išsklaidytos po visą pasaulį, po visus žemynus, jos šaukia savo žuvusių sūnus...

Klementinos rankose laiškai, su ažuolo lapų vainikais, su kražygiškais žodžiais, su jo žodžiais, — sūnaus...

Už lango dūksta ir kaukia audra, siūbuoja medžiai, šakomis traškėdami.

Prie durų pasigirdo žingsniai. Palypėjo kažkas laiptais ir vėl pritilo, suskambėjo durų varpelis. Klementina neišsigando. Ji padėjo laiškus ir nuskubėjo atsklęsti durų.

Prieangy stovėjo apsnigta keleivė su lagaminu rankoje ir troškiu balsu paklausė:

— Ar čia gyvena ponias Klementina Serafinienė?

— Taip, čia — atsakė Klementina, o keleivė jau buvo viduj.

— Mano vardas Marija-Laura. Dabar esu ką tik atsibeldusi iš stoties. Keliai baisūs, sniego

užversti. Man labai nemalonu tamstą naktį varginti...

— Mielai pasitinku ir priimu. Nors esame nepažįstamos, bet man rodos, kad abi esame vienos tautos?

— O taip. Su kūnu ir krauju! Tik aš esu svieto padauža, o tamsta tylutė kultūrininkė.

— Ką čia... išsekiau. Nieko iš manęs! Bet viską palikę eiva. Paruošiu užkandį ir lovą.

— Ponia Klementina, prašau be jokio ten ruošimo užkandžių. Jei gaučiau stiprios kavos puoduką, tai ir viskas.

Marija-Laura buvo energinga, sveika pusamžio moteris. Klementina prieš ją atrodė tik būželis: liesutė, pakumpus, išbalusiu veidu. Apsisiautusi balta skara ir baltais plaukais, ji, atrodė, jau šiai žemei nebeprisitaikanti.

— O čia pas tamstą, tai taip, kaip žmonės sakė — apsižvalgydama kalbėjo Marija-Laura. — Prisipažįstu, kadėjau į šį namelį, tarytum į kokią mistinę Lietuvos miškų šventovę, kur rasiu nuo vargų pražilusią vaidilutę. Taip ir išėjo! Bet tamsta gausi ir barti! — Matai, ponia Serafinienė, būčiau galėjusi ir viešbuty pernaktvoti, bet

aš norėjau aplankyti tamstą, pas kurią seniau visuomet būdavo gyvas lietuvių židinys. Pasakyk, tamsta, dėl ko jis dabar užgesęs?

Klementina tylėjo.

— Žmonės, turį tokį talentą kaip tamsta, kartų kartoms turi palikti inspiracijų. Žmonės iš karų išbrenda, iš ugnies išbėga, iš sunkių ligų atsikėlę tampa dar energingesni! Žinai gi, tamsta, kad be bendravimo su savo tauta, be pridėto peties į savųjų gretas žmogus nuvysta, kaip žolė. Reikia nepasiduoti!... — Viešnia norėjo dar kažką sakyti, bet pamačius gilų skausmą Klementinos veide, susilaikė.

— Atleiskit, mieloji, kad aš taip išdrožiau. Mat esu, kaip kareivis. Visokiuose frontuose man tenka būti. Žinai, dabar atkeliavau iš Europos.

— Iš? — Nustebo Klementina žiūrėdama į viešnią. — Tai kur gi tamsta keliauji?

— Po pasaulį. Pas lietuvių. Mano keliai platus. Šeimos neturiu, tai visi lietuvių — mano šeima, o Lietuva — man išplėsta pilis...

Iš šio ryžto, iš šių kelių žodžių Klementina pažino ją kaip savą, šio namelio ugnimi degančią.

Tautinių drabužių

konkursas

Montrealyje

Mes džiaugiamės ir didžiuojamės lietuvių moterų tautinių drabužių grožiu, kuriuos sukūrė ir per kartas mums perdavė darbščiosios mūsų tautos moterys. Didžiuojamės ne be pagrindo, nes mūsų drabužių grožį yra ir svetimtaučiai pripažinę ir parodose atitinkamai įvertinę. Kartais tačiau atrodo, kad išeivijoje mes neužtektinai dėmesio skiriame savo drabužio populiarinimui, neužtenkamai parodome meilės savo tautiniam menui. Tautiniais drabužiais tik retai ir mažas skaičius moterų pasipuošia tautinių švenčių metu, arba tų pačių švenčių metu pamatome scenoje mergaites šokančias tautinius šokius.

Vargu ar to užtenka, jei norime išlaikyti savo tautinį drabužių išeivijoje ilgesnį laiką gyvą, jei norime mūsų meilę ir pasididžiavimą savam rūbui perduoti ateinančioms kartoms.

Šių minčių vedamos, mes ieškojome būdų bent vienam vakarui išnešti mūsų tautinius drabužius iš spintų, kad visi bendrai galėtume pasidžiaugti. Atrodo, kad mums pasisekė, nes į mūsų surengtą Tautinių drabužių konkursą - balių š.m. vasario 7 d. atsilankė apie 40 tautiniais drabužiais pasipuošusių moterų ir mergaičių ir virš 200 svečių.

Organizuodamos šią tautinių drabužių šven-

Iš kairės į dešinę: J. Tumaitė — II premijos laimėtoja džukų apylinkės drabužiais; E. Mikalajūnaitė — I premijos laimėtoja Mažosios Lietuvos drabužiais; S. Pakulytė — III premijos laimėtoja augštaičių apylinkės drabužiais.

te, mes norėjome įtraukti ir kitas organizacijas, nes jautėme, kad tai turės teigiamai atsilipti į pirmą kartą Montrealyje, o gal ir visoje Kanadoje, rengiamo vakaro pasisėkimą. Mums pritarė ir piniginiai parėmė Montrealio lietuvių bankas "Litas", paskirdamas \$25 antrajai premijai, ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (S L A) Montrealio kuopa paskirdama \$20 trečiajai premijai. Pirmąją premiją (\$30) paskyrėme pačios

— Marija-Laura, — patylėjusi prabilo Klementina, tamstos nepažįstu, bet nujautimas man įtikinanti sako, kad esi kilni moteris. Iš to manęs barimo, iš tų ryžtingų žodžių esi man lyg sesuo... Ekš, mieloji, pažvelk, pavartyk šiuos lakštus. Tai mano, žuvusio už tėvynę, sūnaus laišškai...

Marija-Laura atsisėdo. Kavos puodelį pastūmė į šalį ir įknibo į laiškus.

Po valandėlės ji lyg ant spyruoklių pašoko ir ugingai tarė:

— Klementina! Mano miela Serafiniene!... Tamsta savo namely slepi Lietuvos auksą! Žmonės nežino kokį lobį turi. Juk čia tai mūsų Lietuvos kankinių savi testamentai. Jie privalo lyg kodylo dūmai kilti, eiti į pasaulį ir skelbti Lietuvos tragediją visiems... Tai ot, ponio Kle-

mentina, prisipažįstu tamstai dabar, kad aš panašių dokumentų pasileidau įieškoti po pasaulį. Juos rinkti, sujungti į vieną pluoštą ir išleisti knygą pavadintą "Mūsų Kankinių Testamentai".

Marija-Laura padėjo laiškus ir apkabino Klementiną. O vėliau nuėjus į savo kambarį susimąstė ir užrašė savo dienorašty:

— Ak, mano Dieve, kad iš visų mūsų židinių suliepsnotų Lietuvos nemarumo žvakės... kad iš visų...

Lauke braškėdami augšti topoliai kovosi su vėjais, leduotomis šakomis daužė mūrų stogus, ant mažojo nameliuko lijo ledų kruša, lyg stambios, sušalusios ašaros... O namelio viduj spingsėjo aukuro šviesa. Židiny geso blėstančios žarijos... Klementina sudėstė sūnaus laiškus ir užklojo juos balta rože, lyg lopšį patalėliais.

rengėjos. Entuziastiškai atsiliepė ir jaunimas: arti 70 šokėjų turinti Montr. Taut. Šokių Grupė, vadovaujama J. Piečiaičio, sutiko vakaro programą pajavairinti tautiniais šokiais. Gi lietuviškoji spauda, "Nepriklausoma Lietuva" ir "Tėviškės Žiburiai", mielai mums talkininkavo, spausdindami per eilę numerių mūsų rašinius konkurso reikalui.

Techniškais konkurso pravedimo klausimais, premijavimo taisyklių sudarymui ir pan. mielai mums davė naudingų patarimų gerbiami tautinio meno išeivijoje populiariaintojai—A. Tamošaitienė ir prof. A. Tamošaitis. Prof. A. Tamošaitis, nepabūgęs nė vargo nė išlaidų, atvyko iš Kingston ir ne tik dalyvavo Jury komisijoje, bet vakaro metu davė įdomių įvairių Lietuvos apylinkių tautinių drabužių palyginimų, kurie buvo naudingi visiems išgirsti. Ponams Tamošaičiams mes liekam skolingos mūsų nuoširdžiausia padėka.

Jury komisijoje, be pirm. prof. Tamošaičio, dalyvavo: tautinių drabužių audėja montrealietė A. Veselkienė, KLK Moterų Dr-jos atstovė M. Adomaitienė, "Litas" atstovas P. Rudinskas ir SLA atstovas S. Kęsgaila. Džiugu pranešti, kad piniginės premijos ir skoningai p. Vazelinsko nupiešti atitinkami pažymėjimai atiteko jaunosios mūsų kartos atstovėms: E. Mikalajūnaitei — I, J. Tumaitei — II ir S. Pakulytei — III premija.

Siųsdamos šį aprašymą spaudai, mes nenorime pasigirti nuveiktais darbais, bet turime tik vieną siekimą: paskatinti ir kitus skyrius atkreipti dėmesį į mūsų tautinių drabužių populiarinimą. Mes jaučiame, kad gražių lietuvių tautos drabužių išlaikymas ir perdavimas ateinančioms kartoms yra ne kieno kito, kaip tik organizuotų lietuvių moterų pareiga ir atsakomybė. Atsakomybė didelė, bet ir tikslas gražus, tad mielai jos imkimės.

**K.L.K. Moterų Draugijos
Montrealio Skyrius**

A. SUNGAILIENĖ

Vieša paslaptis

Šis straipsnis parašys perskaičius J. Rumšienės atvirą laišką: "Patarkit kas daryti?", "Moters" 1958 m. 3 nr.

Viena iš seniausių priemonių žmogaus protinėms savybėms paveikti yra alkoholis. Vienoje ar kitoje formoje jis buvo vartojamas visose pasaulio šalyse dar prieš Kristų, ir tas vartojimas tebesitęsia ligi šios dienos. Geria jauni ir seni, vyrai ir moterys, inteligentai ir bemoksliai, turtuoliai ir vargšai.

Alkoholis yra absorbuojamas skilvio ir laibų žarnų ir perduodamas į kraują. Iš čia jis patenka į kepenis, kurios jį pakeičia į energiją. Mažas kiekis alkoholio tuo ir baigia savo kelionę, tačiau didelio kiekio kepenys nepajėgia greitai performuoti, todėl jis patenka į visus kūno organus tuo pačiu ir į smegenis, kur jis atlieka savo vaidmenį, paveikdamas pačius jautriausius smegenų centrus. Ši dalis alkoholio yra jaučiama neužilgo išgėrus ir dažnai dėl to pajutimo jis yra vartojamas. Fiziologiškai tariant, alkoholis veikia migdančiai. Kol dar nebuvo žinomos šiandieninės anestetinės priemonės, senųjų amžių chirurgai prieš operaciją duodavo pacientui didelę taurę stipraus spirito.

Kiek stiprus yra tas migdomasis veikimas, pareina nuo alkoholio koncentracijos kraujyje. Pvz., išgėrus du vidutinio dydžio stikliukus normalios degtinės, kraujyje susidaro 0.05 procentai alkoholio. Šis kiekis jau yra jaučiamas lengvo svaigulio formoje, bet dar nepaveikia galvojimo, savi-kontrolės bei judesių koordinacijos, todėl

Tautinių drabužių konkurso dalyvių būrelis.

Nuotraukos F. Safrončiko.

TAI NE BŪRYS BALANDŽIŲ

*Tai ne būrys balandžių skrenda,
Tave pralenkia jauną, —
Tai lekia dienos, skuba metai
Ir mus visus apgauna.*

*Kaip peteliškę vaikas gauda,
Taip vejamės rytojų.
Laimingas tas, kuris prie kryžiaus
Susisąstytį sustoja.*

*Pro jį praūžia vėtros, audros —
Žaibai jo nepaliečias
Žingsnius jo šventas Jonas saugo
Ir ves, kur saulė šviečia.*

yra laikomas „saugiu“ kiekiu. Po keturių, pa-eiliui su trumpomis pertraukomis išgertų stik-liukų, koncentracija kraujyje pakyla iki 0.15%, o tas kiekis jau pradeda veikti svarbesnius sme-genų centrus ir tuo pačiu trukdo protinių funk-cijų veikimą. Kai koncentracija kraujyje pasie-kia 0.5 procento, kas atsitinka po 20 stikliukų — žmogus netenka jokios protinės kontrolės, o ne-retai ir sąmonės, ir keletas stikliukų, išgertų tuoj po to, gali pasibaigti mirtimi.

Alkoholio vartotojus apytikriai galima su-skirstyti į tris grupes.

Pirmoji grupė: kurie retkarčiais svečiuose ar su draugais išgėrę 2-3 stikliukus tuo ir užbaigia.

Antroji grupė: problematiški gėrėjai; patys jieško progų išgerti, kartą pradėję—nebenori su-stot, retai nueina blaivūs nuo vaišių stalo.

Trečioji grupė: žmonės, kurie alkoholio var-tojime yra praradę bet kokią saiką ir be jo jau nebegali gyventi nė vienos dienos. Jie yra ligo-niai ir turi alkoholio vardą.

Pirmoji grupė nesudaro jokios problemos nei sau patiems, nei savo šeimai, nei visuomenei, todėl jos toliau ir nebeanalizuosime.

Antroji grupė jau yra verta dėmesio, nes ji sudaro problemą sau patiems, savo šeimai ir, pa-galiau, visuomenei. Ištyrę šios grupės alko-holio vartotojas yra pats pavojingiausias, nes jis pats negalvoja sudaręs bet kam bėdos, o taip pat ir kiti dažnai mėgina jį pateisinti ir nesiima jo-kių priemonių jį nuo gėrimo sulaikyti, nuo jo izoliuoti bei apsisaugoti. Šios grupės gėrėjas, tačiau, neretai skriaudžia savo šeimą ekonomiškai, išleisdamas neproporcingą dalį savo pajamų alkoholiui. Jis sukelia jau ir vaidus, tiek savo šeimoje, tiek draugų ratelyje. Šios rūšies svečias neretai apipila degtine baldus ar kilimus, darosi įkyrus draugams bei šeiminiams, ir, nustojęs visiškos savęs kontrolės, pradeda įžeidinėti ir už-gaulioti aplinkui esančius. Pilnas drąsos ir pasi-

tikėjimo savimi, jis drąsiai sėdasi prie automo-bilio vairo. Šios rūšies vairuotojas yra pats pa-vojingiausias, nes jis nebeturi nei atsargumo jausmo, nei normalių refleksų ar koordinacijos, kurie yra taip labai reikalingi saugiam vairavi-mui. Neretai girdime šios rūšies drąsuolius be-sigiriant, kad, girdi, išgėrę jie geriau vairuoja negu blaivūs. (Girtam jūros marios ligi kelių!).

Trečioji grupė — alkoholikai — jau yra ligo-niai, reikalingi sistematingo gydymo. Tačiau, jie yra mažiau pavojingi kitiems, nes yra greitai visų pastebimi ir žinomi. Jie yra vargšai - alko-holio vergai, kurie neretai užbaigia savo gyve-nimą psichiatrinėje ligoninėje arba savižudybe. Esame įpratę manyti, kad alkoholikais tampa prasčiokai ar bemoksliai žmonės. Toli gražu taip nėra. Alkoholikų tarpe randama ir garsių rašy-tojų ir menininkų ir šiaip profesionalų, tiek vy-rų, tiek moterų.

Dažnai kyla klausimas, kodėl žmonės neturi saiko vartodami alkoholį. Atsakymų išgirstam daug, tačiau nė vienas iš jų nėra teisingas nei patenkinantis. Vieni mėgina skandinti stiklėlyje savo vargą, kuris, tačiau, išsipagiriojus dar sun-kiau slegia. Kiti teisinasi geria dėl nesantaikos šeimoje, kai, tuo tarpu, gerai žinom, kad gėrimas tą nesantaiką dar paaštrina. Treti, sakosi, geria, kad atsileistų nuo nervinio įtempimo bei varžy-mosi svečiuose, nors matom, kad vaizdai labai paliūdnėja, kai varžtai per daug atsileidžia.

Tikro atsakymo dar niekas nesurado. Viena yra tikra — nė vienas neužgimė su palinkimu į alkoholį. Gėrimas nėra paveldimas, tačiau jis yra nepaprastai užkrečiantis įprotis.

Statistika rodo, kad 85 procentai jaunuolių išmoksta gerti savo tėvų namuose. Matydamas dažnus išgėrimus tėvų namuose, jaunuolis negali nesidomėti tuo skysčiu, kurį vartoja tėvai bei jų draugai. Pirmas paragavimas nupurto, tačiau jaunuolis, norėdamas parodyti savo „subrendimą“, nusišypsuoja per ašaras; sekantis stikliukas jau nebe toks biaurus; ir taip tas pirmas stikliu-kas niekad nėra paskutinis. Nuolatinis gėrimo demonstravimas namuose, filmose, televizijoje jaunuoliui perštie perša šį blogą įprotį kaip ne-kaltą mados dalyką, kuriame, tačiau, slepiasi daugelio blogybių šaknys ir kuris yra didelių asmeniškų tragedijų priežastimi.

Amerikoje ketvirtoji iš eilės savo didumu sveikatos problema yra alkoholizmas. Statistika rodo, kad iš visų žmonių, kurie kiek nors varto-ja alkoholį, kiekvienas penkioliktas žmogus su laiku pasidaro alkoholikas, o kiekvienas penk-tas — nesusivaldąs ir problematiškas gėrėjas, apibūdintas augščiau kaip antros grupės atsto-vas.

Pažvelkime paviršutiniškai į skaitlines. Jung-tinėse Amerikos Valsybėse 1957 m. alkoholio vartotojai išleido 10 milijonų dolerių — kas su-daro dešimt kartų daugiau, negu išleista viso-

kiems moksliniams tyrimams, du kartu daugiau negu išleista svetimų tautų paramai, ar kainavo visų krašto mokyklų išlaikymas. Vidutiniškai imant, kiekvienas dirbantis išleido alkoholiui 3.5 procento visų savo pajamų. Jeigu dar mėginsime paskaičiuoti kiek kainavo visi nuostoliai padaryti dėl alkoholio vartojimo — ta suma padidės keleriopai.

Tačiau ne vien piniginis reikalas čia kelia susirūpinimo. Daroma daug didesnė ir neatitaisoma moralinė žala. Du trečdaliai visų priežasčių, iššaukiančių šeimos nesantaiką ir iš jos kylančias skrybas yra besaikis vyro ar žmonos alkoholio vartojimas. Trys ketvirtadaliai automobilių katastrofų, kainavusių žmonių gyvybių, yra įvykę dėl neblaivaus vairuotojo kaltės. Kiek talentų yra prigirdoma alkoholyje.

Sustokime truputį ir prie savęs. Mūsų giliai šaknis įleidusios "tradicijos" ir lietuviškas "vaišingumas" neleidžia praleisti nė mažiausio susibūrimo be svaigalų. Jų kiekis irgi ne visada kuklus. Daugeliui vaišės reiškia gėrimą. Šeimininko vaišingumas yra matuojamas svečiams įpiltų degtinės stiklų skaičiumi, o kadangi kiekvienam iš mūsų ateina eilė būti šeimininku — pasidarom bejėgiai prieš bendrą įprotį, kuris yra mūsų pačių sukurtas. Tikriausia, vaišės su žy-

miai mažesniu alkoholio kiekiu nebūtų nė kiek nuobodesnės ar liūdnesnės negu ten, kur jis pilasi per kraštus.

Kažin, ar alkoholio pardavinėjimas mūsų pasilinksminimų salėse yra pateisinama priemonė sukelti lėšas visuomeniniams reikalams? Juk dažnai tose pačiose salėse ir pobūviuose drauge su vyresniaisiais linksminasi ir mūsų priaugančioji karta. Ar ne paradoksiškai atrodo, kad tėvai vargsta, aukojasi, leisdami vaikus į mokslus. Stengdamiesi užtikrinti jiems gražesnę ateitį, o iš kitos pusės savo pavyzdžiu išstato juos žalingų įpročių pavojun, kurie ateityje gali nustelbti taip brangiai įgytą mokslą ir užnuodyti jų gyvenimą.

Mes dažnai piktinamės šiuo žalingu įpročiu, jo nemėgstam, tačiau tylime. Alkoholio gaminotojai išleidžia milijonus dolerių jo reklamai, o mes, matydami jo pavojų ir išgyvendami jo daromą žalą, neišdrįstam balsiai prieš jį pasisakyti!

Negerbkime taip labai gėrimo ir nedarykime jį savo pasilinksminimų ir vaišių centru. Nebijokime pavadinti šios rūšies "vaišinimasi" tikruoju vardu. Stenkimės sumažinti savo vaišes ir pobūviuose butelių skaičių iki minimumo, o jei kas pasakys, kad buvo per maža degtinės ar raginimo — priimkim tai kaip pagyrimą.

Lietuviškos "Pabaigtuvės" televizijoje 1958 m. Toronte.

LKM Draugijos skyrių veikla

Iš K.L.K. Moterų Dr-jos Delhi-Tillsonburg'o skyriaus veiklos

Skyrius dar gana jaunas (vos geras pusmetis), bet, veiklios, energingos valdybos vadovaujamas, varo platų barą tiesos ir meilės sėjoj.

Skyrių vadovauja M. Povilaitienė, jau anksčiau įgijus praktikos kat. moterų veikloj — Montrealy. Daugiau skyriaus valdybą sudaro: D. Norkienė — vicepirmininkė, Z. Augaitienė — sekretorė, E. Kairienė — išdininkė, A. Stonkienė — narė ligonių lankymo reikalams ir E. Augustinavičienė su M. Ožalienė narės parengimų reikalams. Skyriaus dvasios vadu yra kun. K. Rickus, tikrai paslaugus skyriui gausiais patarimais visose veiklos problemose.

Vienas iš pirmųjų skyriaus uždavinių buvo surengti porą gerų parengimų su įvairia programa įtraukiant mūsų jaunąją kartą į lietuviškų dainų bei šokių sūkurį. Tais parengimais pasiekta puikių rezultatų keliom kryptim: mūsų priaugančioji karta gelbstima iš nutautėjimo, įtraukiame ją į lietuviškus pasilinksminimus, net programos vykdytojais; vyresniems gi vietoj vieno šabloniškų šokių duodama ir dvasinio peno ir pagaliau sutelkiama lėšų. Lėšos sunaudojamos: sušelpiti lietuvišką, katalikišką spaudą, paremti lietuvišką šeštad. mokyklą, siuntiniams vargstantiems Suvalkų trikampio lietuviams ir kitiems šalpos reikalams.

Pagaliau skyrius talkininkauja ir kitoms šios apylinkės lietuviškoms organizacijoms (bendruomenei, parapijai), kur tik reikalinga duosni, vaišinga, paslaugi moters ranka. Visi lietuviški parengimai kat. moterų organizuoti ar talkininkaujami yra visų lietuvių mėgiami ir gausiai lankomi.

"Moters" žurnalas apylinkėj taip pat gausiai skaitomas, žinoma, ne be pasidarbavimo energingos žurnalo platinijos, D. Norkienės.

Nepomirštamos ir religinės mūsų šventės. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventės proga, gruodžio 14 d. sk. valdybos buvo užprašytos šv. mišios už mirusias moteris kenčiančioj mūsų tėvynėj. Ta pačia intencija vitos narės priėmė šv. komuniją.

Skyriaus veiklą sunkina ne per didelė kolonija, o be galo plačioj apylinkėj pabirusi. Be to, neturėjimas lietuviškos pastogės, lietuviškų namų susibūrimams. Apylinkės kitos lietuviškos organizacijos gyvai gvildera lietuvišku namų įsigijimo klausimą. Moterys šį labai opų lietuvišką reikalą stipriai moraliai ir pegal išgailes materialiai remia.

Z. Augaitienė

KLKM Dr-jos Toronto Šv. Jono Krikšt. parapijos skyrius

Nauji metai, nauji darbo barai. Peržvelgusios pereinų metų veiklos apyskaitą, žengsime į naujus planais ir idėjomis.

Š.m. sausio 25 d. įvyko skyriaus metinis narių susirinkimas ir agapė. Pasistiprinus kavute, pirm. P. Jonaitienė pateikė pereinų metų veiklos ap-

žvalgą. Metų bėgyje sušaukti 4 narių susirinkimai. Šiame skyriuje praktikuojama susirinkimus šaukti tuoj po pamaldų ir su kavute. Tenka pastebėti, kad tokio pobūdžio susirinkimai esti daug jaukesni ir draugiškesni narėms. Vienas minėtų susirinkimų buvo su Dr. A. Užupienės paskaita "Moters pereinamasis amžius". Prelegentės pateiktos mintys buvo labai įdomios, o kas svarbiausia, kiekvienai moteriai būtinai žinotinos.

Skyriaus iniciatyva buvo suruošta paskaita visuomenei socialiniais klausimais. Paskaitininkais buvo šios srities specialistai p. R. Kulienė ir p. K. Manglicas.

Turėta 13 valdybos posėdžių bei pasitarimų.

Draugijos metinė šventė — Žolinė kaip ir kiekvienais metais buvo atšvęsta Liet. vasarvietėje Wassagoje. Už mirusias draugijos nares buvo užprašytos šv. Mišios. Pamaldose dalyvavom su vėliava. Po pamaldų pirm. O. Jonaitienės viloje vaišės - agapė. Dalyvavo daug svečių ir viešnių, pasakyta daug gražių kalbų ir sveikinimų. Tarp svečių buvo ir kun. Rickus, kuris perdavė sveikinimus naujai įsisteigusio Delhi skyriaus vardu. Prašyta tuo pačiu perduoti širdingus linkėjimus mieloms sesėms Delhi skyriui.

Šventė praėjo labai jaukioje nuotaikoje.

Metų bėgyje viso užprašyta 12 šv. Mišių įvairiomis intencijomis.

Suruošti 3 didesni pobūviai, kurių pelnas veik visas išskirstytas aukoms. "Moters" žurnalui paskirta \$45.00, Kanados At-kų vasaros stovyklai 25.00 dol. Nekalto Prasidėjimo seselems 40-ties metų Kongregacijos minėjimo proga 10.00 dol. Ligonių lankymo dovanėlėms. Visi ilgesnį laiką sergą ligoniai yra aplankomi ir įteikiamos dovanėlės. Užuojautos narės. Pereitais metais mūsų skyriaus nares palietė artimų šeimos narių netekimas: p. Čiuplinskienės vyras a.a. Čiuplinskas, p. R. Kulienės tėvelis a.a. Mickevičius, p. A. Burdulienės brolis ir p. V. Dailindienės dėdė a.a. Navickas. Skyrius liudėjo drauge su jomis.

Skyrius labai gyvai reiškiasi parapijos gyvenime. Vadovauja rengiamose parapijos agapėse - pusryčiuose. Švenčiant parapijos 30-ties metų sukaktį, narės dalyvavo pamaldose taut. drabužiais su vėliava ir padėjo surengti bankietę. J.E. Kardinolo suruoštuose pietuose dalyvavo skyriaus atstovės su kun. P. Ažubaliu, par. komiteto atstovėmis. Jautri moterų širdis puošė gėlėmis altorių ir padovanojo klebonijai langų užuolaidas. Velykų proga narė A. Burdulienė pasiuvo parapijos salei užuolaidas.

Skyrius savo veikla eina ir už parapijos ribų. Talkininkauja Liet. Kat. Federacijos rengiamose šventėse, kaip Kristaus Karaliaus, šv. Kazimiero mi-

KLK Moterų D-jos Delhi-Tillsonburgo skyriaus 1959 metų valdyba: Sėdi iš kairės: A. Stonkienė, M. Povilaitienė, Z. Augaitienė; stovi iš kairės: D. Norkienė, E. Augustinavičienė, M. Ožalienė ir E. Kairienė.

nėjimuose; dalyvauja Liet. Bendruomenės posėdžiuose, talkininkauja valdybos rinkimuose, rengiamuose minėjimuose: Vasario 16-sios, Išvežtųjų minėjimuose ir kt. Kasmet yra sumokamas bendruomenės mokestis \$10.00.

Suruošti siuvimo kursai, kuriuos praveda skyriaus narės, turinčios daugiau patyrimo siuvime: A. Burdulienė, V. Dalindienė, J. Kaknevičienė, p. Gudžiauskienė.

Isteigtas sol. V. Žemelytei paremti fondas, kuriam vadov. I. Aušrotienė.

Apie skyriaus finansinę padėtį pranešimą padarė ižd. J. Kaknevičienė. Revizijos aktą perskaitė p. Bartininkaitienė.

Kas liečia valdybos rinkimus, skyriaus narės pageidaujant, valdyba dar sutiko savo kadenciją pratęsti kitais metais taip, kad valdyba lieka ta pati. — pirm. O. Jonaitienė, vicepirm. p. Kuniutienė, sekr. p. Girinienė, ižd. J. Kaknevičienė, narė A. Burdulienė, dvasios vadovas kun. kleb. P. Ažubalis. Revizijos kom. paliekama ta pati: p.p. Bartininkaitienė, S. Jagėlienė ir Aleknavičienė.

"Moters" žurnalo reikalu kalbėjo redakt. Iz. Matusevičiūtė, išskeldama reikšmę spausdinto žodžio, siekiant įgyvendinti "Tiesos ir Meilės" idealus šeimos ir bendruomenės gyvenime.

Sol. V. Žemelytės Fondo reikalu kalbėjo S. Aušrotienė.

Kun. Klebonas prašė skyriaus talkos organizuojamiems jaunučių ir jaunimo ansambliams. Kas liečia ateities veikimo gaires, palikta sudaryti valdybai ir patiekti sekančiam susirinkimui. Sudarant veikimo planą, su pasiūlymais kviečiamos dalyvauti visos narės.

Tat sėkmės valdybai, o narėms talkon. Kas nepadaryta pernai, padarysime šįmet.

St. Petraitiene

Liet. Kat. Moterų Rio de Janeiro skyrius

Lietuvės katalikės moterys gražiai darbuojasi ir Brazilijoje didesnėse lietuvių kolonijose. Stipresnė katalikių moterų veikla jau keletą metų gražiai reiškiasi gražiausiame Brazilijos mieste Rio de Janeiro.

Nors skyrius narių skaičiumi nėra gausus, bet valdyba yra labai veikli. Ji suruošė 1958 m. keletą pobūvių, mieliai padeda veikti ateitininkams. Jos yra laimingesnės, nei šiaurės Amerikos kontinento moterys, galėdamos ruošti iškilas į gamtą ir gruodžio mėn., kada pas mus speigas ir pusnys.

Tokią išvyką į gamtą Rio de Jan. moterys padarė gruodžio mėn. 28 d. Tokių iškylų numatyta padaryti ir 1959 m. sausio ir vasario mėnesiais.

Numatoma suruošti šiluvos Dievo Motinos minėjimą - vaidinimą, kurį specialiai parašė Halina Didžiulytė - Mošinskienė, paskutiniaisiais metais pasižymėjusi vertingais scenos veikalais.

"Moters" žurnalas prenumeruojamas nedaugelio moterų, dėl valiutos atsiskaitymo sunkumo, nes doleriais žurnalo kaina yra augšta Brazilijos lietuviams.

Skyriaus dvasios vadas yra kun. Z. Ignatavičius. Jis veda ir radijo valandėlę lietuviams.

"Aušros" krepšininkių grupė.

IS AUŠRIEČIŲ PASTOGĖS

K.L.K. Moterų Dr-jos, Prisikėlimo parap. sk. moterys yra "Aušros" klubo mergaičių globėjos. Jau treči metai jos mus globoja ir visokiopai remia. Be jų pagalbos mums būtų daug sunkumų. Jos kaip tikros mamytės visur pamato mūsų bėdas ir mūsų reikalus, apriūpino mus gražiomis uniformomis, suranda pinigų mūsų vasaros stovykloms ir įvairioms išvykoms į rungtynes.

Bet mes savo globėjoms gėdos nepadrome. Čia noriu duoti trumpą apžvalgą mūsų judrios ir sėkmingos veiklos.

Šį 1958-59 metų žiemos sezoną pradėjome gražia pergale mūsų kaimyninio sporto klubo "Vytis" dešimtmečio šventės turnyre. Priešfinalinėse rungtynėse nugalėdamos solenizantes rezultatu 31x28 ir finaluose Hamiltono kovietės rezultatu 36:25. Kanados lietuvių krepšinio pirmenybėse apgynėme praėjusiais metais Montrealyje iškovotą Kanados lietuvių moterų krepšinio nugalėtojų titulą.

Toronto miesto krepšinio varžybose šįmet dalyvavome net su trimis komandomis: senior, junior ir juvenile klasėse. Ypatinai gražiai pasirodė "Aušra Junior", kuri netik iškovavo čempionatą, bet taip pat sėkmingai atstovauja pačią C.R.O lygą Ontario pirmenybėse. Tai yra pirmas lietuvių iškilimas Kanados krepšinyje.

Mūsų stalo tenisininkės irgi nemiega. Jos šiais metais įstojo į Toronto miesto stalo teniso lygą (vyrų!), ir nors ir nevisuomet pajėgia sumušti savo priešininkus, tačiau lygoje nėra pasikutinės.

Šalia sporto veiklos veikia visos aktyviai reiškiamės ir ateitininkų bei skautų veikloje.

Tėvėlių prižiūrimos nepamirštame ir pamokų! Mūsų pačių komplimentui — mūsų pažymių vidurkis yra 80.

Šįmet, gerokai priaugus (jau esame 65), turime dvi vadoves — B. Sapijonienę ir A. Rekštytę, kurios gina mūsų reikalus bendroje klubo valdyboje padeda mūsų nenuilstamam treneriui D. Laurinavičiui mūsų gausiose rungtynėse ir išvykose.

Aušrietė

Vyresniosios giedrininkės Čikagoje paminėjo Vasario 16 d., sukviesdamos visas moteris Jaunimo Centre. Paskaitą skaity O. Kriščiūnienė. Meninę dalį atliko A. Kalvaitytė ir Iz. Motekaitienė. Minėjimą pravedė korp. pirm. E. Viliamaitė.

Dr. Marija Arštikaitytė skaity idomią ir aktualią paskaitą Toronto ateitininkų sėkmingų pobūvyje.

Poetė E. Tumienė, Los Angeles, Cal., skaito paskaitas Immaculate Heart kolegijoje ir ruošiasi anglų ir pasaulinės literatūros daktaro laipsniui gauti egzaminams.

Moterys visuomeniniuose baruose bei moksle

LIETUVOS SKAUTĖS

(40 metų jubiliejaus proga)

1918 m. Vilniuje iš įsikūrusios pirmosios bendros skautų ir skaučių skilties netrukus išaugo ir pirmoji atskira skaučių skiltis, kurios skiltininke buvo Marija Krigerytė-Skardžiuvienė, o vėliau buvo įkurta ir pirmoji Birutės skaučių draugovė, kuriai vadovavo E. Palevičiūtė. Tos dr. vės skautė Elena Mačiukienė ir šiandien yra mūsų tarp ir yra viena didžiausių jaunimo rėmėjų.

Ir taip iš mažiausios Vilniaus skautų-čių kibirkštelės kūrėsi pirmieji skautų ir skaučių vienetai visoje Lietuvoje. Nepriklausomybės įžengusios Lietuvos moksleivija buvo puiki dirva skautybės idėjai plėsti.

Skaučių lavinimo tikslas buvo duoti mergaitėms, visvien kokiose sąlygose jos begyventų, visą eilę sveikų ir malonių užsiėmimų, kurie gerai jas nuveikdami, teiktų joms auklėjimo kursą už mokyklos sienų, o ypač lavintų būdą ir inteligenciją, nagingumą, higienos ir sveikatos reikalus, tarnavimą kitiems ir skatino draugiškumą, būti religingoms.

Tremtis ir išveivija uždėjo skautėms - ams ir kitą svarbią pareigą, būtent — išlaikyti savo lietuvišką širdį ir neužmiršti lietuvių kalbos. Žodžiu, neatitrūkti nuo kenčiančios Tėvynės Lietuvos.

Pirmas skautų vadų suvažiavimas buvo 1922 m. Kaune. Čia skautės dar nekėlė savo organizacijos skirtingumo idėjų, bet antrame suvažiavime 1924 m. buvo iškeltas mergaičių skaučių klausimas. Nutarta prie Vyriausio Skautų štabo įsteigti Skaučių skyrių. Beto, atstovės sudarė sau atskirą programą uniformai, laipsniams ir kt. Nemaža patarimų tada skautėms davė skautų rėmėja Birutė Navickienė (dabar gyv. New Yorke).

1925 m. buvo sudarytas praeitame suvažiavime nutartas skaučių skyriaus štabas, kurio vedėja buvo sktn. A. Blynaitė-Šenbergienė (dabar gyv. Clevelande).

1927 m. Kaune įvyko pirmas atskaitininkų suvažiavimas, kuriame priimtas skaučių skyriaus štabo pateiktas skaučių organizacijos statutas ir specialybių programos bei išrinkta naujo štabo vadovybė. Tais pačiais metais suruošta antroji skaučių vadovių stovykla.

Entuziastingos vadovės kovotojos dėl savarankiško skaučių veikimo ir teisių lygybės jautė, kad yra persilpnos, kad joms reikia vyresniųjų moterų pagalbos ir visai skaučių organizacijai autoriteto. Todėl buvo stengiamasi įtraukti į darbą vyresnes moteris per specialiai mokytojomis rengiamus kursus, stovyklas.

Tais pat metais Tarptautinis Skaučių Biuras priėmė Lietuvos skaites į tikruosius narius.

1928 m. I-mąjį dešimtmetį švenčiant buvo suruošta I-oji Tautinė Sto-

vykla A. Panemunėj. Joje dalyvavo 120 skaučių. Visuomenė stovykla domėjosi, įgyta daugiau rėmėjų. Tarptautinėse skaučių stovyklose ir konferencijose dalyvauja mūsų atstovės.

1930 m. įvyksta Skautų Sąjungos pertvarkymas. Vyriausybė išleidžia Skautų S-gą globojantį įstatymą. Pats Prezidentas tampa jos šefu. Šefo įsakymu paskiriamas naujas vyriausias skautų štabas. Skaučių vade paskiriamas sktn. Sofija Čiurlionienė.

1931 m. III-ją skaučių vadovių ir mokytojų stovyklą Prienų miške apilankė Tarptautinio Skaučių Biuro atstovė p. Warner. Tų metų T. Sk. Biuro laikraštis "Council Fire" įdėjo visą eilę straipsnių apie Lietuvos skaites.

1933 m. Palangos pušyne didžiuliam skautų-čių sąskrydyje buvo atsilankęs skautybės įkūrėjas lordas R. Baden-Powellis ir Pasaulio Skaučių šefė Lady B. P. ir 650 Anglijos skautų-čių vadovų.

Šalia pagrindinių Lietuvos skaučių šakų — skaučių, jaun. skaučių ir vyr. skaučių, o taip pat 1924 m. susiorganizavusių studentų skaučių dr. vės 1936 m. įsisteigė Skautininkų klubas, kurio tikslas buvo jungti skautininkes bendram darbui — Sėsersijos pažangai. 1934 m. pradėjo veikti Skaučių Namams statyti fondas, s. Kesinaitės rūpesčiu įsteigta Vadovių Mokykla, leidžiamas laikraštis "Vadovė", remiamas Skautų Aidas. 1935 m. Sėsersijos vade pakviesta sktn. gyd. Ksaverą Žilinskienė. 1938 m. įvyksta Pažaislyje didžioji Tautinė Skaučių stovykla. Į Pažaislio pušyną buvo atkelta tarsi visa Lietuva. Stovykla buvo suskirstyta rajonais, pvz. Žemaičiai, Aukštaičiai, Dainava, Sūduva, Pajūris ir t.t. Kiekvienas rajonas vaizdavo bū-

dingiausius savo gyvenimo bruožus tiek stovyklos įsirengime tiek pasirodymuose prie laužo. O kai kelių tūkstančių gražiai uniformuotos šaunios skaučių ir skautų gretos žygiavo į Karo Muzėjaus sodelį Kauno gatvėmis, tai žmonių minios šaukė, plojo, o kiti džiaugsmo ašaromis verkė. Stovyklą aplankę kitų šalių atstovai ir skaučių delegatės iš Didž. Britanijos, Suomijos, Olandijos, Nauj. Zelandijos, Prancūzijos, Danijos, Latvijos, Estijos, Australijos, Švedijos; Lady Baden Powell atstovė ir Tarptautinio Skaučių Biuro dvi narės taip buvo sužavėtos, kad net ir šiandien gražiausiais žodžiais prisimena Lietuvą ir reiškia mums užuojautą, o kartu ir teikia viltį sulaukti laisvės savo kraštui. Reikia pažymėti, kad čia ypatingai daug pasidarbavo propagandos srityje aprūpindama užsienietes tinkama spauda Užsienio Reikalų Ministerijoje tuo laiku dirbusi Amerikoje gimusi lietuvaite skautininke Avietėnaitė.

Skaučių Sėsersija taip sekmingai ėjusi Dievo, Tėvynės ir Artimo meilės keliu ir taip gražiai reprezentavusi savo kraštą 1940 m. Lietuvos okupantų buvo žiauriai užšlopinta ir jos turtas konfiskuotas.

VOKIETIJOJE

1944 m. karo audrų sukūryje nemažas skaičius lietuvių atsidūrė vakuose. Nors gyvenimas pabėgėlių stovyklose buvo vargingas, bet kur tik susibūrė daugiau jaunimo ir atsirado buv. skautų vadų, ten steigėsi skautiški vienetai. Pirmiausiai skautai atgijo Anglų zonoje, Detmolde. Ten buvo šaukiamas ir vadų-vadovių suvažiavimas, bet dėl didelių kelionės sunkumų nedaug kas tegalėjo nuvažiuoti iš kitų zonų.

1946 m. Augsburgėje įvykusiam suvažiavime Sėsersijos Vyriausiąja Skautininke buvo išrinkta Juozė Vaičiūnienė. Tremtyje skaučių veikimas buvo gyvas, gražus ir entuziastingas.

1948 m. švenčiant Lietuvos Skautų S-gos 30 metų sukaktį įvyko III-ji Tautinė Stovykla prie Baltijos jūros ir

Pirma iš kairės: Ona Zailskienė, antroji a.a. Marija Skardžiuvienė — pirmoji Vilniaus skaučių skiltininke, Elena Mačiukienė, viena iš pirmųjų Vilniaus skaučių, dabartinė skaučių rėmėja. A.A. Marija Skardžiuvienė prieš trejetą metų tragiškai žuvo eismo nelaimėje Clevelande.

Dabartinė lietuvių skaučių vadė L. Čepienė ir buvusi vyriausia skautininkė Ona Zailskienė.

Alpių papėdėj. Seserijos stovyklai prie Alpių vadovavo Em. Putvytė, o prie Baltijos — Anglų zonoj Z. Juškevičienė. Abi stovyklos sutraukė iš visų Vokietijos kempelių keletą tūkstančių jaunimo ir svečių.

ISĖIVIJOJE

Didžiajai emigracijai palietus DP stovyklas skautai ir skautės išsisklaido po platų pasaulį. Dauguma patenka į JAV, Kanadą, Australiją, kiek mažiau apsigyvena Anglijoje, Argentinoje, Venezueloje, dalis pasilieka Vokietijoje.

Čia, nors ir neįprastose sąlygose spontaniškai atsikuria skaučių tų vienetai, vienu mišrūs, kitur atskiri. Vyr. Sk-kė Vaičiūnienė, kuri prieš išsisklaidant Vokietijoje buvo perrinkta antrai kadencijai atvykusi į JAV 1949 m. sudaro Čikagoje Seserijos Vadiją, kituose kontinentuose paskiria vadeives - ryšininkes tarp vadijos ir ten veikiančių vienetų ir stengiasi suburti po pasaulį išsisklaidžiusias skautes į vieną didžiulę lietuvių skaučių seserijos šeimą. Gyvu žodžiais ir proginiais turiningais aplinkraščiais padeda stiprius pagrindus lietuvaikių skaučių tautniam atsparumui.

1952 m. Vyriausiąja Skautininke išrenkama dr. v.s. Kesiūnaitė. Ji Vadijos branduolį sudaro Clevelande.

1954 m. gegužės 30 d. Vyr. Skautininkės pareigas atitenka šias eilutes rašančiai. Mano Vadija Seserijos istorijoje buvo didžiausia. Vadijon sutiko įeiti ir šiam krašte gimusi ir augusi lietuvaite J. Daužvardienė, kuri gyvu pavyzdžiu skautėms parodė, kad galima būti garbinga lietuvaite ir gera gyvenamo krašto piliete. Apie šios vadijos veiklą buvo daug rašyta Skautų Aide ir Mūsų Vytyje, 1957 m. gruodžio numeriuose.

1958 m. sausio 12 d. Vyriausios Skautininkės pareigas perėmė v.s. Lidija Čepienė, gyv. Bostone.

Iš didžiausių paskutiniojo dešimtmečio įvykių skautų gyvenime buvo šių vasarą įvykusi IV-oji Tautinė Stovykla, Michigan valstijoje, sutraukusi skautiško jaunimo ir jų vadovų virš 1000. Skaučių Seserijų jubilėjaus dieną atstovavo kuone 600 skaučių ir vadovių. Seserijos stovyklai vadovavo pati vyr. skautininkė Lidija Čepienė. Jai talkininkavo dr. Juškevičienė, F. Kurgonienė, Bobinienė, Juškevičienė, Gudauskienė, Laikūnaitė ir visa eilė kitų.

Pamaldos po atviru dangumi ir jubiliejinis paradas aidint lietuviškiems maršams daugelį sujaudion iki ašarų. Gauta daug sveikinimų. Šą valandą su mumis buvo be dabartinių vadovų Skautų S-gos pirmūnas P. Jurgėla, buv. vyr. skautininkas Kuprionis, pirmoji Vilniaus skautė E. Mačiukienė, mintimis jungėsi buv. vyr. skautininkės Ksavera Žilinskienė ir J. Vaičiūnienė bei Kesiūnaitė, rėmėjų organizatorė B. Navickienė, akademikų garbės narė V. Jonuškaitė-Leskaitienė, sktn. Četietienė, visa eilė rėmėjų ir vadovių, net ir tos mintimis buvo su mumis kurias nuo mūsų skiria dideli toliai ir geležinė uždanga.

Po T. Stovyklos vėl prasidėjo įtemptas darbas vienetuose ir vadijose stengiantis nugalėti pastojančias kliūtis ir su dar didesniu pasiryžimu įžengus į penktąjį dešimtmetį skautauti iš tikros lietuviškos širdies ir tikėtis, kad prarastas teises Pasaulinėje skaučių šeimoje vėl galėsime atgauti. Šūkis — Dievui, Tėvynei ir Artimui visad bus mums kelrodžiu. **v.s. O. Zailskienė**

DAKTARĖ HALINA MONTVILIENĖ

Dr. Halina Ladukaitė - Montvilienė neseniai gavo filosofijos daktaro laipsnį matematikos mokslų srityje.

"Man atrodo, kad šis mano asmeninis laimėjimas nėra vertas visuomenės dėmesio, tačiau mano draugams ir buvusiems mokiniams galvojant kitaip, turiu paklusti Jūsų visų mielų žmonių norams mane atžymėti mūsų spaudoje..." — rašo savo laiške naujoji daktarė p. H. Montvilienė.

Mūsų visuomenės gyvenime tai nėra kasdienis įvykis. Čia įdėta daug kieto ryžto ir didelio darbo, atsisakant savo asmeniškų malonumų ir poilsio valandų. Čia bus bene **pirmoji lietuvių moteris**, pasiekusi mokslo laipsnį matematikos srityje ir bekopianti toliau į mokslo viršūnes.

Halina Ladukaitė gimė pasiturinčio Lietuvos valdininko šeimoje. Liaudies mokytoja jos motina, Marija Ladukienė, buvo pirmoji "Saulės" m-klos lietuvių mokytoja prie senosios bažnyčios Smėlinėje. Vienintelė duktė Halina, atrodo, turėjo visas sąlygas likti šeimos lėpūnėle ir tuom baigti savo karjerą. Bet savo motinos gerai paruošta, ji pasižymėjo vietos gimnazijoje, kaip geriausia matematikė ir pirmąja mokinė ją baigė.

Nepaprasti jos gabumai prie matematikos ją padarino įstoti 1936 m. į Vyt. Didž. Un-tą Kaune gamtos matematikos fakultetą, kur ji pasirinko matematikos studijas. Čia vienus metus ji buvo Stud. Matematikų Dr-jos pirmininkė. Taip pat buvo pavyzdinga skautė nuo mokyklinio suolo prade-

Dr. Halina Montvilienė

dant. Vokietijos stovyklose buvo vyresniųjų skaučių vadovė su paskautininkės laipsniu.

Studijuodama ji sukūrė šeimą su diplom. ekonomistu Jurgiu Montvilu, ir šeimyninėms aplinkybėms susidėjus, nutraukė mokslą. Tačiau, po trijų metų, kada jos mažas sūnelis pradėjo vaikščioti ir liko stropioje močiutės globoje, Halina ir vėl studijuoja — ją traukia matematika. 1943 m. ji baigia Vilniaus Un-tą diplomuotos matematikės titulu.

1944 m. Montvilienė drauge su šeima ir savo tėvais pasitraukia į vakarus. Gross Hesepe stovykloje ji buvo liet. gimnazijos vicedirektorė ir matematikos mokytoja. Taip pat matematiką jai teko dėstyti vėliau ir Diepholzo liet. gimnazijoje.

1949 m. Montvilų šeima su tėvais pasiekė JAV krantus. Įsikūrimo pradžia buvo sunki. Daktarė tuojau įstojo į vieną radijo fabriko tarnybą, vėliau į Cooks Travel Agency buhalterijos skyrių. Bedirbdama ji pradėjo lankyti N.Y. Un. Graduate School, kur buvo pakviesta Un-to vadovybės research asistente. 1954 m. ji gavo Master of Science laipsnį matematikos srityje ir buvo paskirta Matematikos Mokslų Instituto pritaikomųjų grupių vadove. Ji apgynė savo disertaciją, kuri lietuvių quasi-geostrofinių atmosferos bangų apskaičiavimą. Toji retai sutinkamo turinio disertacija New York Un-to Matematikos Mokslų Instituto yra parinkta išleisti atskiru universiteto leidiniu.

Neelinių matematikos gabumų dr. H. Montvilienė gauna daugybę darbo pasiūlymų. Ji sau pasirinko atsakomąsias mokslininkės pareigas RCA bendrovėje.

New Yorke ji priklauso "Lietuvių Moterų atstovybės" klubui.

Palinkėjime jauni daktarai po tiek pakelto vargo gerai pailsėti ir sekmingai eiti pirmyn mokslinės karjeros keliu.

J. Narūnė

VACLAVA ŽEMELYTĖ

1952 m. pradėjusi dainavimo mokslą pas op. sol. E. Kardeliene Montrealyje, 1955 m. persikėlusi į Torontą pradėjo mokytis vakarais Karališkoje Muzikos Konservatorijoje pas prof. E. Vinci dainavimą ir toje pat konservatorijoje ir kitus dalykus, kaip muzikos teoriją, istoriją, pianingą ir kt.

Su pagyrimu (first class honours) išlaikiusi reikiamus egzaminus, metusi darbą, 1957 m. pradėjo lankytis universitetą, trijų metų muzikos fakultetą (Artist and Licenciate Diploma).

Skirta yra stipendija kaip daug žadančiam, dideliom, retai pasitaikančiam balsui. Mūsų solistė dainuoja tikru contraltu.

Baigusi universitetą, ne tik kad turės koncertų ir operos patyrimą, bet turės teisę ir mokytojauti.

Atliekamu laiku duoda muzikos teorijos pamokas jauniems pianistams, o taip pat jau turi ir dainavimo mokinių.

Dainuoti teko daug kur: lietuvių ir kanadiečių visuomenei, per radiją, konservatorijos rengiamuose koncertuose ir t.t.

Šiuo metu studijuoja šias operas. Verdi "Falstaff" Dame Quickly rolę, "Il Trovatore", Azucenos rolę, A. Thomas "Mignon", Saint-Sans "Samsonas ir Dalila".

Reikia pasidžiaugti, kad jauna dainininkė rimtai studijuodama siekia savo profesinio tobulumo, turedama nu-galėti daug kliūčių.

Iz. M.

Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė nesena atšventė 50 metų sukaktį sceninės savo veiklos. Ji pradėjo vaidinti Petrapičio lietuvių kolonijoje, vėliau Rygoje, o nepriklausomoje Lietuvoje buvo žinoma Valst. dramos artistė. Teko jai taip pat ir režisūros darbo pakelti, kurį ji sekmingai ir dabar neša ant savo pečių Detroito lietuvių kolonijoje.

Solenizantei Z. Mikšienei detroitiečių buvo suruoštas didesnio mąsto minėjimas jos sukakties proga. Arlauskaitė-Mikšienė gyvena visą laiką Detroito kartu su savo dukters šeima.

IŠ "DAINOS" GRUPĖS VEIKLOS

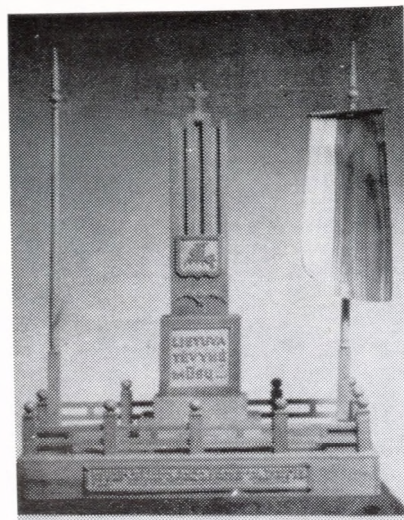
Toronto Lietuvių Moterų Šalpos Grupė "Daina" jau sulaukė 16 metų. Nors josios šalpa tremtiniais ir nebuvo išvystyta platesniu mastu — vienok ji tapo žinoma skaitlingose tremtinių stovyklose: Vasario 16 ir Saleziečių gimnazijose; Belgijoje, Danijoje, Kinijoje ir t.t. Šimtai širdingų padėkos laiškų ir prašymų ne tik ašarą išspausdavo iš akių, bet sustiprindavo pasiryžimą, neatslūgti, bet dirbti, būti tarpininkėmis tarp jautrios širdies kanadiečių lietuvių ir mažiau laimingų, tremtyje pasilikusių brolių...

Nelaukta iš niekur jokių atsilyginimų, nes kitaip nei būti negali; bet, praėjusių metų pabaigoje Varelio prieglaudos seneliai nustebino ir sujaudino dainietes iki širdies gilumos. Žemiau talpinama atsiųstos dovanos nuotrauka ir aktas.

Šio puikaus medžio drožinio papėdėje įrašas: Lietuvių Moterų "Daina" Draugijai Toronte 40-siais Lietuvos Nepriklausomybės Atgavimo Metais — Dekingui Varelio Senelių Prieglaudos Lietuviai. Vokietija, 1958.

Brangūs Tėveliai ir Mamytės, kuriems likimo buvo lemta būti atskirtiems nuo šeimos, teviškės ir Tėvynės — Jūsų šis nepaprastai gražus žestas tik patvirtina dainiečių įsitikinimą, jog likus vienam gyvenimo pavakary, neužtenka būti sočiam ar kitaip prižiūretam; kad ilgesys žadina Jūsų jausmus dažniau negu kada nors gyvenime ir kad mažiausias prisiminimas ar dovanėlė iš užjūrio, tartum priartina tuos tolimuose kraštuose nuklydusius lietuvius ir Jūs, Brangieji, nors trumpai valandelei pasijuntat ne vieni... ne užmiršti... bet, užsipelnę prisiminimo ir pagarbos.

1958 m. lapkričio mėn. visuotiniam "Dainos" susirinkime buvo prarastas nutarimas įamžinti Jūsų brangią dovaną, patalpinant jos nuotrauką Kanados Lietuvių Katalikių Moterų žur-

nale "Moteris" ir kituose laikraščiuose. Pati simbolinė dovana, bus perinama nuo pirmininkės — pirmininkei. "Dainos" likvidacijos atvejų, dovana perduodama tautiniam muziejui ar panašiai.

Maria F. Yokubynienė

Natalija Šalkauskaitė, studijuojanti Toronto universitete architektūrą, Ontario Architektų Sąjungos suvažiavimo metu vykusioje parodoje laimėjo studentams skiriamą premiją. N. Šalkauskaitė yra pirmoji moteris laimėjusi šią premiją, kuri skiriama tik ypatingai gabiems studentams.

Skulpt. Elena Docienė dirba garsaus lietuvių poeto Maironio biustą.

Marija Rudienė, augšt. lituanistikos mokyklos motinų klubo pirmininkė Čikagoje, sklandžiai pravedė keletą jaunių jaunimo pobūvių Jaunimo Centre.

Lietuvaitės skautės yra pakviestos Illinois Daržininkystės klubo dalyvauti pavasario parodoje. Jos ten parodys lietuviškas verbas bei margučius.

"Dainos" grupės valdybą 1958 m. Iš kairės į dešinę: L. Kybartienė — pirm., M. F. Yokubynienė — garbės pirm., J. Rukšienė — vicepirm. Stovi iš kairės: J. Empakerienė ir J. Kulikauskienė — sekr. koresp.

Šeima ir vaikas

LIETUVIŲ MOTINŲ DĖMESIUI

Lietuviai pranciškonai, prieš trejus metus atidarę Kennebunk-Port, Maine, savo gimnaziją (High School), kviečia į ją stoti pradžios mokyklą baigusius jaunuolius. Šiais metais pranciškonų gimnazijoje jau veikia trys klasės, o nuo ateinančio rudens veiks visos keturios. Gabūs mokiniai, pristatę savo mokslo pažymėjimus, gali persikelti ir iš kitų mokyklų. Vietos bendrąbutyje yra 100-tui mokinių.

Nuo praeitojo rudens mokykla veikia naujose moderniose patalpose, kuriose yra bendrabutis, klasės, žaidimų salė, biblioteka ir laboratorija.

Į mokyklą priimami tik lietuviai ir lietuvių kilmės berniukai. Mokyklai ir bendrabučiui vadovauja patys lietuviai pranciškonai. Gimnazija turi visas valdžios mokyklų teises, ir joje išeinamas visas vidurinėms mokykloms nustatytas kursas su lotynų kalba ir liuanistika.

Už mokslą ir bendrabutį atlyginimas tik 400 dol. metams. Neturtingi gabūs mokiniai gali būti dalinai arba visiškai nuo mokesčio atleidžiami.

Pirmenybė teikiama norintiems stoti į lietuvių pranciškonų vienuolijų jaunuoliams. Vėliau jie vienuolijos lešomis bus mokomi ir ruošiami misijonieriais, kad tarnautų lietuviams tremtiniams ir išlaisvintai Lietuvai.

Visi lietuviai tėvai, kurie sielojasi savo vaikų auklėjimu krikščioniškoje dvasioje, prašomi atkreipti dėmesį į šią gimnaziją. Įstojimo reikalais prašoma kreiptis į gimnazijos rektorių šiuo adresu: Tėv. Viktoras Gidžiūnas, OFM, Franciscan Monastery, Kennebunkport, Maine, U.S.A.

JEI VAIKAS NEVALGO...

"Jis atrodo visiškai sveikas. Jis elgiasi kaip sveikas. Jis bėgioja, lipinėja, rėkauja, bet kažkas su juo netvarioje, daktare. Jis nevalgo. Jis knisinėja jam paduotą maistą. Jis skundžiasi pilvuku".

Taigi, gydytojas, kuriam ši istorija kartojasi kas savaitę, atydziai ištyrinėja Jonuką ar Marytę ir nustato, kad jie puikiausios sveikatos. Tai nieko negelbsti. Jonuko mamytė galvoja, kad jos vaikelis numirs iš bado. Ji sako bandžiusi viską. Ji paruošianti gražiai skanų maistą, sudaranti malonią nuotiką pietų metu, mėginusi įvairius vaistus, bet Jonelis vos paliečia maistą. Kas galėtų priversti Jonelį valgyti? Alkis?...

Gydytojai Ellen MacKenzie Jonuko mamytę jau įkyrėjo. Jai atrodo, kad perdėtas rūpestis Jonuko maistu yra virtęs tautine neuroze taip kaip ir persivalgymas, ir svorio padidėjimas — tautinė liga.

Kačiukams ir šuniukams, rašo dr. McKenzie viename amerikoniškame medicinos žurnale, yra leidžiama valgyti pagal jų apetitą, bet žmogaus vaikui — toli gražu ne. Ji mananti,

kad, daugeliu atvejų vaikai "kurie nevalgo", geriau žino, ko jiems stinga, negu jų tėvai. Per dažnai Jonuko sunkumai prasideda dėl to, kad jis verčiamas valgyti ir baudžiamas.

Sveikiems vaikams, kurie nevalgo, dr. MacKenzie pataria pritaikyti sekančią dietą, kurią ji sėkmingai išbandė su 1000 vaikų laike penkerių metų:

Pirmą dieną: duoti vaisių sulčių ir vandens, kiek tik vaikai nori. Nieko daugiau.

Antrą dieną: prie vaisių sulčių ir vandens pridėti šviežių vaisių, kiek tik vaikas nori.

Trečią ir ketvirtą dieną: kiekvieno valgio metu pridėti po šaukštą proteinų (mėsos, kiaušinių, žuvies), daržovių ir krakmolo (ryžių, bulvių). Vaisių ir sulčių duoti, kiek nori.

Penktą dieną: Padidinti proteinų iki dviejų šaukštukų.

Šeštą dieną: Padidinti proteinų ir krakmolo iki 3 šaukštukų.

Pro Memoria

PRIE NAUJAI SUPILTO KAPO

(Onai Pakštienei mirus)

Žiauri mirtis negailestingai retina mūsų eiles, neišskirdama nė dar jaunų pajėgių asmenų. Kaip iš spaudos pastebime, kad daugelis mūsų tautiečių per daug ankstyvos šalnų pakąsti viens po kito pasitraukia iš gyvųjų tarpo. Neseniai lietuvių visuomenę pasiekė nauja liūdna žinia, kad 1958 m. rugsėjo 29 d. Worcesterio miesto ligoninėje mirė gerbtinos atminties buvusi lietuvių veikėja, tauri moteris Ona Vasiliauskaitė-Pakštie.

Velionė gimė 1901 m. liepos 12 d. Worcesteryje. Jos tėvai tada buvo dar neseniai atvykę į šią kraštą situokę užnemuniečiai: Vincas Vasiliauskas iš Mikailiškių km. Marijampolės parapijos ir Katryna Rusekaitė iš Žaliosios km., Liubavo parap. Tėvas gana jaunas mirė, palikęs žmoną našlę su dviem mažais vaikais. Katryna Vasiliauskienė buvo apsišvietusi moteris ir susipratusi lietuvi. Ji laikė krau-

po to duoti kiekvieno maisto po šaukščiuką, kada vaikas nori. Sugrąžinti į ją kasdieninį maistą pieną po pirmos savaitės, bet tik po dvi stiklines laike 24 valandų. Desertą taip pat grąžinti po pirmos savaitės. Atimt tuoj pat maistą, jei vaikas žaidžia prie stalo. Bet to tikriausiai nepasitaikys, kai jis gauna tik po šaukštelį. Kai vaiko apetitas sugrįžta, kiekvienam virš šešerių metų vaikui leisti pačiam prisidėti į lėkštę, kiek jis nori, tik su sąlyga, kad jis nieko negali lėkštėje paklikti. Kitaip jam neduoti deserto. Trumpai tariant, **valgymas vaikui turi tapti privilegija, o ne prievole.** Dažniausiai jau po trijų dienų šitokios dietos normalus vaikas maldauja maisto. Dr. MacKenzie tyrinėjamų 1000 vaikų tarpe tebuvo tik viena išimtis — mažą trijų metų mergaitę, kuri nepriimdavo kieto maisto. Kažkoku būdu ji visai neturėjo kramtymo pajautimo.

J. K.

tuve, o vėliau vertėsi namų pirkimu - pardavimu. Jos dėmesys buvo sukauptas kaip galima geriau išmoksinti savo vaikus, bet vienai buvo sunku. Tad išteko antrą kartą už Juozo Juškos. Juškų butas buvo lietuvių veikėjų lankymo vieta. Tad jauna Onutė augo ir brendo lietuviškoje aplinkoje. Be to, kaip tik tuo laiku Worcesterio lietuvių kolonijoje pasireiškė gana produktingas kultūrinis veikimas, kurio ašimi buvo 1913 m. lietuvių parapijos klebonu paskirtas nepaprastos veiklos ir pasišventimo lietuvių religiniams ir tautiniams reikalams kun. Jonas Jakaitis. Jo laikais buvo įsteigta daug lietuvių religinių, kultūrinių ir karitatyvinių organizacijų. Tas kultūrinis judėjimas turėjo įtakos ir tautiškam jaunos gabios moksleivės Onos Vasiliauskaitės brendimui. Būdamą vos dvylikos metų amžiaus įsijungė į lietuvišką veiklą: dalyvavo lietuvių moksleivių būrelyje, Maironio Literatūros Ratelyje, Vyčiuose ir teatrų grupėje kaip gabi vaidintoja. Turėjo ir muzikalių gabumų. Anksti išmoko skambinti pianinu ir dažnai pasirodydavo lietuvių kultūrinėse programose.

Šv. Kryžiaus studentų pastangomis suorganizuotas Maironio Literatūros Ratelis, kurio steigiamasis susirinkimas ir vėliau kiti susirinkimai dažnai vykdavo Onutės tėvų bute, įpareigojo savo narius rašyti į lietuviškus laikraščius korespondencijas, rengė paskaitas ir diskusijas įvairiais klausimais. Onutė aktyviai dalyvavo rengiamose ratelio diskusijose ir pradėjo rašyti korespondencijas į "Kataliką", "Darbininką", "Draugą" ir kitus laikraščius, pasirašydama Rugiagėlė, Aš, Nida. Vėliau ji dar pasirašydavo Dėdienė, M. iš G.

Ona Vasiliauskaitė nesitenkino gaudami išsilavinimu organizacijose; varšaros atostogų metu lankė šv. Kazimiero parapijos klebono kun. J. Jakaičio suorganizuotus liuanistinius kursus. Čia susipažino su kursų lektoriumi Kazimieru Pakštu, su kuriuo vėliau,

baigus mokslus, savo gyvenimo likimą amžinai sujungė.

1919 m., baigusi Worcesterio Classical High School, išvyko į Fribourgą, Šveicarijoje, studijuoti anglų ir prancūzų k. bei literatūros. Šalia šių studijų mokėsi muzikos pas geras specialistus Šv. Uršulės Institute. Po dviejų metų tęsti studijų persikėlė į Grenoblį, Prancūzijoje. 1922 m. baigė studijas ir buvo pakviesta pasilikti Grenoblio universitete anglų k. dėstytoja. Bet ji nesutiko, grįžo atgal į Fribourgą ir po pusės metų Šv. Uršulės Institute įsigijo muzikos mokytojos diplomą. Čia tenka paminėti, kad ir jos jaunesnis brolis Albertas taip pat yra muzikas, studijavęs Zalcburge, Austrijoje. Šiandien jis yra Trentono N.J., miesto muzikos reikalų vedėjas.

Worcesterio lietuvių visuomenė sutiko su dideliu džiaugsmu iš Vakarų Europos atvykusią jauną plačių horizontų diplomuotą mokytoją. Ji tikėjosi turėsianti tvirtą lietuvių tautinio ir kultūrinio veikimo užnugarį. Tačiau gyvenimas kitaip susiklostė. 1924 m. Montrealyje kun. Degsnys Ona Vasiliauskaite sujungė šventos Moterys sakramentu su K. Pakštu, kuris tuoj pat buvo pakviestas į Čikagą redaguoti "Draugą". 1926 m. K. Pakštas buvo pakviestas į Kauno universitetą, tad ir jo gyvenimo draugė Ona išvyko taip pat į Lietuvą.

Lietuvoje Ona Pakštienė įsitraukė į lietuvių visuomeninį veikimą — dalyvavo Katalikių Moterų Talkoje, kuri kasmet rengdavo didesnę meno parodą. O. Pakštienė, mokėdama vakarų Europos kalbas (anglų, prancūzų ir vokiečių), buvo labai reikalinga ir naudinga veikėja santykiuose su svetimtaučiais. Be to, ji turėjo nepaprastai jautrią širdį nelaimingiems našlaičiams ir beturčiams; gal tai ji buvo paveldėjusi iš savo motinos, kuri be savo dviejų vaikų, priglaudė vienerių metų motinos netekusį kūdikį ir išaugino. Aktyviai dalyvavo Vaiko Globos Draugijoje. Šešerius metus Vytauto D. Un-te dėstė anglų kalbą. Kaip dėstytoja savo dalyką puikiai žinojo, bet dėl savo švelnios sielos ir nepaprasto jautrumo gal ne visada savo turimas žinias perteikdavo taip, kaip jai atrodė geriausia.

1939 m. O. ir K. Pakštai grįžo į JAV. O. Pakštienė apsigyveno Worcesteryje pas savo mamytę ir jos globoje baigė savo gyvenimo dienas. Pradžioje ji dirbo Hartfordo įžymesnių asmenų bei veikėjų poilsio namuose, vėliau Lancasteryje, Mass., atsilikusių vaikų mokykloje. Bet jautriai išgyvendama nelaimingųjų vaikų tragediją, negalėjo ilgiau palikti toje darbo vietoje ir atsiskė nuo tarnybos. Ji buvo dažnai kviečiama į teismą vertėja. Gyvendama Worcesteryje, nepamiršo ir lietuviškųjų reikalų: dalyvavo lietuvių švenčių parengimuose, rašė rezoliucijas, atstovavo lietuvių valdžios įstaigose ir t.t. Moterų, vaikų auklėjimo ir kitais klausimais rašinėjo į "Vienybę", "Darbininką", Dėdienės ir M. iš G. slapyvardėmis.

Velionė Ona Pakštienė buvo nepaprastai šviesi asmenybė, augštos kultūros bei inteligencijos ir drauge labai kukli moteris. Draugijoje buvo visų mėgiama, visad geros nuotaikos, nežiūrint savo sunkių išgyvenimų ir di-

.. M a d o s ..

20 klausimų dėl 1959 m. madų

1. Koks yra pagrindinis pasikeitimas 1959 m. madose? Sugrąžinimas natūralios liemens linijos. Bus dar nešiojama visa eilė rūbų laisvai krentančių per liemenį, bet didelė dalis bus "susmaugtais" liemenimis. Platūs diržai grįžta vėl į madas.

2. Koks stilius išsiliks iš 1958 metų? Chanel eilutė dar vis tebėra madoje (tiesus sijonas, trumpas tiesių linijų žakietėlis — dėvimi su švelnių linijų bliūzėm ir su daug papuošalų). Augštai kirptu liemeniu suknėlės bus taip pat dėvimos — dėl to, kad plonos, maža krūtine moterys labai gerai tokiose suknėlėse atrodo.

3. Ar chemise (maišas) visai išėjo iš mados? Taip.

4. Kokios figūros bus pačios tinkamiausios 1959 metų rūbams?

Augštos ir lieknos figūros, aišku, pačios tinkamiausios. Tačiau perdėtas liesumas jau nebe madoje. Ploni liemenys ir smulkios "junior" figūros bus naujom madom tinkamiausios.

5. Ar dar "trapeze" bus nešiojama? Ir taip ir ne. Perdėtai trapeziška suknėlė jau nebe madoj. Bet sijonai tos formos dar bus dėvimi. Taip pat apsiaustai — siauru pečiu ir platėja į apačią madoje. (Šis stilius užims nusibodusios klasinės princesės linijos vietą).

6. Kaip gi su Empire linija?

Empire dar tebėra madoje. Tik pernai dėvėtas stilius, augštu liemeniu ir labai rauktu sijonu jau nebedėvimas.

7. Kokio ilgumo turėtų būt pavasarinis apsiaustas? Apsiaustas turėtų gerai uždengti kelius. (Apsiaustai visada turi būti pusę colio ilgesni už suknėles).

8. Ar suknėlės ir apsiaustai bus ilgesni 1959 m.? Pavasarį ir vasarą rūbai bus trumpi ir labai abejotina ar jie pailgės į rudenį.

9. Koks yra idealus sijono ilgis pirmam 1959 m. pusmety? Koks sijonas yra per trumpas? Truputį žemiau kelių yra geras ilgis. Jei suknėlė nedengia ar pusiau dengia kelius — per trumoa.

10. Kokius rūbus atsargiausia ir praktiškiausia pirkt 1959 metams?

1959 metu "klasiški" pirkiniai: įdomesnės medžiagos vvr. marškinų stiliaus suknėlė, Chanel eilutė, be apvoklės apsiaustas. Ir jei tie rūbai languoti — tuo madingesni.

delių skausmo valandų. Vienintelė jos paguoda ir nuramintoja buvo jos brangioji mamytė. Iki mirties savo sunkiame gyvenimo kelyje nepalūžo ir paliko ištikima savo principams. Ji paliko gražų lietuvių moters pavyzdį. Nenuostabu, kad prie jos karsto ne tik lietuviai, bet ir svimttaučiai verkė. Ramybėje išsėkis! Aukščiausias Teisėjas lai būna Tau gailėstingas. kaip ir Tu ne karta atleidai Tave įskaudinusiems. tiesei pagalbos ranką reikalingiesiems.

Pr. Pauliukonis

11. Ar gili, dabar nešiojamos skrybėlės bus dar pavasarį madoj?

Ne.

12. Kas gi atsitiko su puošnia velykine skrybėlaitė? Ar bus jų šiais metais?

Gelėtos ir plunksnuotos skrybėlaitės buvo nešiojamos pernai. Bus jų ir šį pavasarį — su gelėm, su pulknsnom ir su vualiais.

13. Ar batų stilius bus keičiamas?

Šiais metais batai bus labai spalvingi. Smaili galai dar vis pasilieka. Bet labai smaili bus truputį paapskritinti. 1959 m. rudenį bus dėvimi dar apskritesniais galais batai, tik, aišku, ne tokie buki kaip buvę vad. "baby doll".

14. Kaip gi su korsetais 1959 metais?

Šie metai — įsmakto liemens metai. Tai reikalinga vad. marškininio stiliaus suknėlės. Tos, kurios priprato prie laisvų maišinių suknelių pernai, turės vėl grįžti prie augštesnių korsetų, pabrėžiančių liemenį.

15. Kokios trys labiausiai dėvimos spalvos bus 1959 metais?

Kavinė-baltintos kavos spalva, rudai žalia, arba olivų spalva ir ružava — tokia kaip braškiniai ledai.

16. Kokie nauji stiliai vyraus 1959 metais, bet ilgai nepasiliks?

Labai platūs diržai, prieky užeiną net virš liemens linijos, suknėlės su pakelta liemens linija prieky ir natūralia užpakaly, taip pat labai ryškiai languotos ir neįprastų spalvų medžiagos.

17. Kas naujo papuošaluose? Ar pakeis kas nors auksines sagtis ir "charm" apyrankes?

Paminėti papuošalai nepakeičiami. Naujai perkančioms papuošalus — aukso ir emalio gėlių formos sagtys ir auksinės apyrankės laikrodeliams. Perliniai karoliai vėl grįžta.

18. Kokias mados klaidas moterys dažniausiai darys 1959 metais?

Daugiausia moterys "nusikals" si-

jonų ilgiui, dėvėdamos arba per trumpus arba per ilgus rūbus.

19. Kuriai šakai tėtų skirti daugiausia laiko ir dėmesio šiais metais?

1959 metų spalvoms. Nėra reikalo pasilikti prie atsargių neutralių spalvų (juoda, mėlyna, balta, pilka). Naujos ružavos, rudos ir drąsios geltonos spalvos yra per daug gražios, kad jų išsižadėtumėm.

20. Ką gi sakys vyrai apie šių metų madas?

Dievai žino! Manoma, kad jie bus patenkinti.

Irena Kairienė

Trumpas kaklas

1. Naudok tamsią pudrą ant kaklo, tas išryškina smakrą ir duoda ilgesnio kaklo iliuziją.

2. Trumpai kirpti plaukai yra dėkinga šukuosena trumpam kaklui. Ilgi iki pečių nutysę plaukai dar daugiau trumpina kaklą.

3. Maža apvali, dengianti tik galvos viršų kepuraitė yra idealu. Venk dideliais kraštais skrybėlių, po jomis trumpas kaklas visai pradingsta.

4. Žemas kaklo iškirpimas arba gilus V duoda ilgą liniją trumpam kaklui. Venk augštų apykaklių.

Augšta kaktė

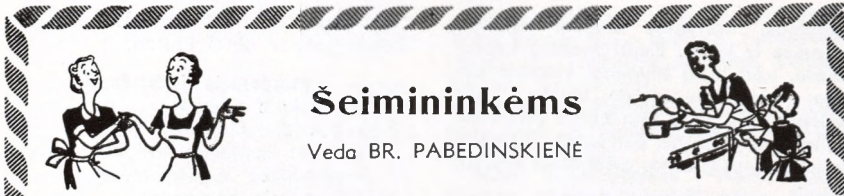
1. Uždedant antakių paišėlį, mažink kiek galint tarpą tarp antakių ir plaukų. Išpešk antakių plaukelius iš apačios ir šoninius galuos, kad išvengtum apvalumo.

2. Maža grifkutė (dabar jų yra įvairių) yra dėkinga šukuosena augštai kaktai. Neaugštink kaktos dar bangom į viršų.

3. Apvali, uždengianti dalį kaktos skrybėlaitė yra puiku. Venk atverstų ant pakaušio fasonų, tas ryškina augštą kaktą.

4. Venk apvalių kaklo linijų.

Iš anglų k. vertė **J. Ramanauskienė**

PIETŲ STALO PARENGIMAS

Skoningas bei tvarkingas stalo parengimas svečią maloniai nuteikia. Jis susidaro įspūdį, jog tikrai norėta jį pagerbti daugiau atkreipiant dėmesio į jam ruošiamas vaišes.

Stalo baltiniai turi būti be priekaištų. Jei staltiesė lininė, medvilninė ar šilkinė, apačioje jos dengiamas storas vilokas ar kita minkšta medžiaga; tai apsaugo stalą nuo dėmių, slopina indų brazdėjimą ir pati staltiesė daug gražiau ir lygiau guli. Staltiesė vartojama labai švari (jokiu būdu nedengti jau vartotos kad ir švarios staltiesės), gražiai išlyginta ir dengiama viduriniu kantu į viršų per patį vidurį stalo (staltiesė lyginamos gerąją pusę į viršų). Jei statomos viduryje stalo gėlės ar indas su vaisiais jie turi būti žemi arba jei augštesnis indas gėlėms tai jis turi būti lieknas ir mažai gėlių, kad neužstotų vaizdo ir prieš sėdintieji galėtų vieni kitus matyti. Kiek augštesnis stalo papuošimas vartojamas labai iškilmingiems pietums jei kartu dedamos ir žvakės. Lėkštės ir peiliai – šakutės dėti labai tvarkingai ir tiesiai prieš vienas kitą lyginant vieną stalo pusę su kita. Pagrindinė pietų lėkštė dedama viduryje, šakutė iš kairės ragaais į viršų, peilis iš dešinės ašmeniu į lėkštės pusę. Peilio dešinėje dedami šaukštai tiek kiek jų reikia (paprastai vieną arba du). Lėkštės kraštas ir šakutės bei peilio kotų galai turi gulėti lygiai ir nuo stalo krašto 1 colio atstume. Kairėje šakutės pusėje dedasi servetėlės atviru kampu į stalo kraštą. Viršuje peilio dedamas stiklas vandeniui ar vynui, viršuje šakutės sviesto lėkštelė (jei tokia vartojama) ir sviestui peilis padėtas skersai lėkštutės paraleliai su stalo kraštu kotu į dešinę.

Lėkščių dedama paprastai dvi ant viena kitos, jei reikia daugiau paduodamos atskirai. Jei duodami įvairūs vynai, dedami ir pritaikinti stiklai, bet ne daugiau dviejų. Baltam vynui didesni stiklai ir raudonam mažesni. Patogiausiai yra pasirinkti vienos bet geros rūšies vyną. Prie baltų mėšų vartojamas baltas vynas; prie tamsių ir sunkesnių mėšų raudonas vynas.

Visi indai ir sidabras dedami taip tvarkingai, kad svečias galėtų labai lengvai sulig valgio eilės ir vartoti.

Virtos padažas mišrainėms

- 2 kiaušiniai
- 1/2 puoduko cukraus,
- 2 valgomi šaukštai miltų,
- 1/2 arbat. šaukštelio druskos,
- 3/4 arbat. šaukšt. sausų garstyčių,
- 1/2 puoduko acto,
- 2 šaukštai sviesto,
- 1/2 puoduko kondensuoto pieno, porą grūdų raudono pipiro.

Darbas: Išplakti kiaušinius iki baltumo vandenyje ant ugnies (double boiler). Visus sausius priedus sumaišyti kartu ir sujungti su išplaktais kiaušini-

niais. Kaitinti nuolat maišant ir po truputį pilant actą kol sutirštės. Nuimti nuo ugnies, supilti pieną, sviestą ir pipirus — gerai išmaišyti. Atšaldyti, supilti į stiklą, gerai uždaryti ir laikyti šaldytuve kad reikalui esant būtų po ranka. Iš tos proporcijos gaunasi 1 1/2 puoduko padažo.

- 1/2 puoduko alyvos,
- 1/8 puoduko acto,
- 3/4 arbat. šaukštuko druskos,
- 4 arbat. šaukštukai cukraus,
- 1 arbat. šaukštukas paprikos,
- 1/2 arb. šaukštuko svogūno sunkos.

Darbas: Visus prieskonius, alyvą ir actą sudėti į dubenį ir gerai išplakti su maišytuvu ar kitu plakimo įrankiu. Supilti į bonką ir gerai užkimšus laikyti šaldytuve. Prieš vartojant suplakti bonką.

Mayonaise

- 1 šaukštukas sausų garstyčių,
- 1 šaukštukas cukraus,
- 1/2 šaukštuko druskos,
- 1 trynys,
- 1/4 puoduko citrinos sunkos šalotos,
- 1-1 1/2 puoduko valg. alyvos šalotos.

Darbas: Kiaušinio trynį ir visus sausius priedus sudėti į dubenį ir gerai ištrinti, pridėti 1/2 arbat. šaukštuko citrinos sunkos ir kelis lašus alyvos, maišyti šaukštu ar maišytuvu pilant po truputį alyvos; kai masė pradeda tirštėti laikas nuo laiko pilti po vieną šaukštuką citrinos sunkos. Pradžioje pilti alyvą labai atsargiai, vėliau galima didesniais kiekiais tol, kol visa alyva ir citrinos sunka bus supilta. Jei pradžioje darbo alyva pilama didesniais kiekiais majonezas netirštėja, priešingai — suskystėja. Majonezui suskystėjus, ištrinti dar vieną trynį ir dėti po truputį tos suskystėjusios masės kol vel susijungs ir sutirštės. Druska ir rūgštumas nuragaujamas užbaigus.

Spanguolių majonezas

- 1/2 puoduko paprasto majonezo,
- 1/2 puoduko spanguolių galeretos,
- 1/4 puoduko kremui grietinėlės.

Darbas: Grietinėlę išplakti kietai. Spanguolių galeretą ir majonezą sujungti kartu, pridėti plaktą grietinėlę, išmaišyti ir duoti prie vištienos arba prie ko mėgstama.

Gardūs blynėliai

- 1 1/2 puoduko miltų,
- 6 kiaušiniai,
- 2-3 puodukai pieno,
- 1/4 svaro sviesto,
- 2 šaukštai cukraus, pokutis vanilijos, uogienės sulig skoniu.

Darbas: Sviestą ištirpdyti, sudėti pusę miltų ir pakaitinti ant ugnies, pilti po truputį pieną maišant ir sukaitinti (kaip baltą sosą). Kiaušinių trynius ištrinti su cukrum įdėti vanilijos. Į sukaitintą masę sudėti likusius miltus, nuėmus nuo plytos sudėti ištrintus trynius ir gerai išmaišyti; prieš keptant įdėti druskos ir gerai išplaktus

baltymus. Baltymus lengvai sujungti su mase ir kepti. Kepti mažose keptuvėse, kad būtų blyneliai vienodo dydžio — gražiau atrodo. Duoti į stalą sudėjus vieną ant kito bobos pavidale. Galima duoti šaltus pertepus su uogiene ir užpylus plaktos grietinės kremu.

Kiaušinių kotletai

- ¼ puoduko sviesto,
- ½ puoduko miltų,
- 1 puodukas pieno,
- 1 plaktas kiaušinis,
- 1½ arbat. šaukšt. citrinos sunkos,
- 6 kietai virti kiaušiniai,
- ½ arbat. šaukštelio druskos,
- truputis pipirų,
- ½ puod. duonos džiovusių,
- 3 šaukštai sviesto ar kito riebalų.

Darbas: Išleisti sviestą puode ant vandens (double boiler) ir pridėjus miltų sukaitinti. Pilti po truputį pieną nuolat maišant kol sutirštės. Dalį to mišinio pilti į išplaktą kiaušinių nuolat maišant, supilti atgal viską į puodą ir dar kaitinti 2 min. Sudėti druską, pipirus, citrinos sunką ir kietai virtus smulkiai kapotus kiaušinius, gerai išmaišyti ir duoti ataušti šaldytuve. Kai tešla sustingsta daryti kotletus, pavolioti duonos džiovėsiuose ir vėl duoti sustingti šaldytuve. Kepti abi puses keptuvėje kol pasidarys gražiai auksinės spalvos. Valgyti su pamidorų ar grybų padažu. Iš tos pat tešlos galima daryti mažus rutuliukus ar kitas kokias formas ir kepti taukuose ar alyvoje.

Kepta žuvis

- 3 svarai žuvies,
- 1 kiaušinis,
- 1 kvorta bulvių košės,
- 2 puodukai šviežių virtų žirnių,
- 2 puodukai virtų morkų,
- 2-3 pamidoriai,
- 1 puodukas lydyto sviesto,
- druskos, pipirų sulig skonio.

Darbas: I būdas — Žuvį išvalyti, išimti kaulus, nuplauti, nusausinti ir perpjauti per nugarą. Dėti oda į apačią ant sviesto ištepto kepimui indo, aplaistyti lydytu sviestu, pasūdyti ir papiprinti, kišti po broileriu 2 colių nuo ugnies ir broilinti kol žuvis bus minkšta ir gražiai auksinės spalvos. Papuošti citrinos skiltimis ir petruškėmis. Daržovės duodamos atskirai.

Žuvis skaitosi iškepusi, jei lauziant raumenys dalinasi į smulkias skilteles.

II būdas — Išvalytą, nuplautą ir nusausintą nepaustytą žuvį padėti ant siauro aliuminijaus popierio, dėti į keptuvę, aplaistyti sviestu, prieš tai viršų ir vidų padruskuoti ir papiprinti, dėti į pečių (400 F) arba po broileriu ir kepti kol žuvis iš viršaus gražiai paruduos. Paruošti kitą kepimo indą, kuriame bus duodama žuvis į stala (pyrex). Išversti kepatą žuvį apatine dalimi į viršų į šį paruoštą indą, atsargiai nuimti sidabrinį popierių. Į sugrūstas bulves įkulti vieną gerai išplaktą kiaušinių, gerai išmaišyti ir per popierinę leikutę ar puošimo įrankį gražiai bulvių košę apvedžioti apie žuvį paliekant šonuose vietas daržovėms. Pamidorus perpjauti pusiau ir gražiai apdėti aplink. Apipilti sviestu žuvį, pamidorus ir košę, padruskinti ir papiprinti, įdėti vėl į pečių ir kepti kol žuvis apkeps ir košę bus gražiai auksinės spalvos. Greit apdėti daržovėmis

(žirniukais ir morkutėmis), papuošti žalumynais ir duoti stalon.

Migdolinės juostelės

- ¾ puoduko sviesto,
- ¼ puoduko cukraus,
- ½ arbat. šaukštuka migdolų kvapo,
- 2 puodukai išsijotų miltų,
- 1 kiaušinio baltymas,
- ½ puoduko smulkiai kapotų nuluptų migdolų, truputis druskos ir cinamono.

Darbas: Ištrinti sviestą į kremą, pridėti cukraus ¼ puoduko ir kvapo. Trinti kol pabals. Sudėti miltus ir druską, suminkyti tešlą ir padėti šaltai kad sustingtų ir kad galėtų lengvai kočioti. Iškočioti ⅛ colio storumo, piaustyti 1-2 colio juosteles su tešla piaustyti rateliu, dėti ant kepimo plokštės, patepti lengvai plaktu kiaušinio baltymu, 2 valg. šaukštus cukraus sumaišyti su kapotais migdolais ir cinamonu, ir tuo mišiniu užbarstyti juosteles. Kepti pečiuje (350 F) apie 8 minutes.

Smėlinis pyragas

- 1 svaras miltų,
- ⅛ svaro sviesto,
- 1 puodukas rūgščios grietinės,
- ½-¾ puoduko cukraus,
- 4 tryniai,
- 1 puodukas obuolių košės,
- vanilijos dėl skonio.

Darbas: Miltus sumaišyti su cukraus pudra, sudėti trynius, sviestą, grietinę ir vaniliją ir suminkyti į lygią masę tik neperdaug maigyti su rankomis, kad sviestas neišsileistų — tada tešla darosi netrapi. Suminkius duoti sustingti šaldytuve. Kepimo formą iškloti vaškinio popieriu, ištepti ir padalinus tešlą į dvi dalis (vieną didesnę, kitą mažesnę) iškloti dugne formos, kitą mažesnę didesnę dalį iškloti dugne formos, dėti obuolių košę, ar uogienės. Viršų uždėti plonesnįjį tešlos slougsnį iškočijus. Kepti apie valandą vidutiniam pečiuje 350-375 F. Iškepus galima barstyti cukraus pudra (icing sugar).

ŽINOTINA...

...kad išlaikyti kiaušinio trynius kitai dienai, sudėti juos į stiklą nesudraskius trynio plėvės, užpilti šaltu vandeniu ir pastatyti į šaldytuvą.

...kad kiaušiniene įgauna naują spalvą jei prieš pilant į keptuvę vienam kiaušiniui įpilama vienas šaukštas apelsinų sunkos.

...kad apsaugoti vitaminus virti daržovės trumpą laiką augštoje temperatūroje.

...kad vaisinis pyragas laikosi drėgnas jei į dežę kurioje pyragas laikomas įdedama apelsinas arba obuolys ir dežė laikoma gerai uždaryta. Taip pat pyragas įgauna gerą kvapą.

MALONI PRENUMERATORĖ

Jei dar esi skolinga už šiuos, o ypač už pereinamus metus, maloniai prašytume šį reikalą kaip galima greičiau sutvarkyti. Tas mums sutaupyty daug brangaus laiko ir bereikalingo susirašinėjimo. Suprantame, kad tai yra paprastas laiko neturėjimas ar užsimeršimas.

Prenumeratos kaina 1959 m. \$3. Laukdamas Tamstos malonaus atiskaitymo iš anksto dėkojame.

"Moters" administracija.

"MALONIOS" "MOTERS"

SKAITYTOJOS

Kalbame iš ten, kur jūsų mėgiamas "Moters" žurnalas gimsta — iš "Žiburio" spaustuves.

Šioji spaustuvė buvo įkurta spausdinti "Tėviškės Žiburio" savaitraščiu. Veikdama jau devintus metus ji pasidarė labai reikšmingu mūsų spaudos centru. Be "Tėv. Žiburio" čia dabar spausdinama "Moters", paruošiamas spaudai "Skautų Aidas", surenkamos knygos ir išpildoma visa eilė kitų užsakymų. Bet šios spaustuvės visiems darbams sudaro didelę grėsmę per senės linotipas.

Spaustuovės vadovybė ir "Tėviškės Žiburio" leidėjai, norėdami apdrausti mūsų spaudos ateitį, nusprendė pirkti naują linotipą. Tam reikia didelės sumos — net \$16.000. Dėl to yra skelbiamas LINOTIPUI ĮSIGYTI VAJUS. Visi čia suminėty leidinių bičiuliai ir spaudos mylėtojai yra kviečiami į talką.

Mes prašome, kas gali, įsigyti spaudos b-vės "Žiburiai" šėrų, (jų vieno kaina \$10) arba prisiųsti nors ir nedidelių aukų. Kiekvieno įnašas bus priimtas su dideliu dėkingumu. Šėrus pirkusių bei aukojusių pavardės bus su padėka skelbiamos "Tėviškės Žiburiuose".

Pinigus šėrams ir aukas prašome siųsti čekius išrašant "Žiburio" arba "Tėviškės Žiburio" vardu šiuo adresu: 941 Dundas St. W., Toronto 3, Ont., Canada.

Sustiprinkime savąją spaudą!

Linotipo Vajaus Komisija.

ŽURNALUI AUKOJO

K.L.Kat. Mot. Dr-jos Delhi sk.	\$25.00
Karaitienė V. Chicago, Ill.	5.00
Žukienė E. Woodhaven, N.Y.	2.00
Bukšniene A. Omaha, Nebr.	1.00
Didžiulienė P. Los Angeles, ...	1.00
Juršienaitė G. Chicago, Ill.	1.00
Lesevičiūtė B. Chicago, Ill.	1.00
Matulaitienė E. Toronto, Ont.	1.00
Salučkienė M. Rockford Ill.	1.00
Žibas K. Paterson, N.J.	1.00

GARBĖS PRENUMERATOS

Augustinavičienė A. Cleveland, Ohio,	
Bačkis O. Paris, France,	
Bajorūnienė M. Detroit, Mich.,	
Budriūnienė A. Montreal, Que.,	
Bujokienė B. Winnipeg, Man.	
Balanda P. Petroit, Mich.,	
Čepienė E. Toronto, Ont.	
Čepienienė A. Chicago, Ill.,	
Danisevičienė O. Brooklyn N.Y.,	
Didžiulienė S. Cicero, Ill.,	
Didžpinigaitienė M. Chicago, Ill.,	
Grauzinienė S. Cleveland, Ohio,	
Jokūbaitienė J. Detroit, Mich.	
Kalinkevičienė I. Toronto, Ont.,	
Klemejerienė J. Woodhaven, N.Y.,	
Kudukienė O. London, Ont.,	
Kuzavinienė V. Los Angeles, Calif.,	
Narbutienė O. Excelsior Springs, Mo.,	
Pumputienė J. Maspeth, N.Y.,	
Meškauskienė E. Lake Forest, Ill.,	
Šaulienė M. Paterson, N.J.,	
Starkienė P. Chicago, Ill.,	
Užupienė A., Toronto, Ont.,	
Žičkienė A., Chicago, Ill.,	

ATSIŪSTA PAMINĖTI KNYGOS IR ŽURNALAI

Aidai, 1958 m. gruodžio mėn. ir 1959 m. sausio mėn. Leidėjai: Tėvai Pranciškonai Kennebunkport, Maine. Prenumerata metams \$6.00.

Lietuvių Dienos, 1958 m. gruodžio mėn. ir 1959 m. sausio mėn. 9204 S. Broadway, Los Angeles, California. Mėnesinis iliustruotas žurnalas. Kaina metams \$6.00.

Ateitis, katalikiško jaunimo žurnalas, Red. ir Adm. adresas: 916 Willoughby Avenue, Brooklyn 21, N.Y., USA. Prenumerata metams \$5.00.

Moterų Dirva, A.L.R.K. Moterų Sąjungos organas.

Lituanus, Lithuanian Collegiate quarterly. Published 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N.Y. Subscription price \$2.00 per year. Single copy 50c.

Darbininkas, Brooklyne pranciškonų leidžiamas laikraštis. Išeina du kartus savaitėje.

Laikas — "El Tiempo" Mendoza 2280, Avellanda, Buenos Aires, Argentina. Lietuvių tautinis-religinis savaitinis laikraštis. Redaguoja J. Duoba. Kaina metams \$3.00; oro paštu \$5.00.

Jaunimo žygiai, Visuomeninio auklėjimosi ir krikščioniškos-demokratiškos politikos jaunimo laikraštis. Redaktorius Al. Kazulaitis, 1224 East 84th Street, Cleveland, Ohio. Adm. L. Iešmantaitė, 488 E. 117th St. Cleveland 8, Ohio, U.S.A.

Laikškai lietuviams, Tėvų Jėzuitų leidžiamas mėn. žurnalas. Red. ir Adm. adresas: 2345 Uest 56th Street, Chicago Illinois. Religinio turinio žurnalas. Prenumerata metams \$3.00.

Sporto žinios, mėn. liet. sporto laikraštis, 1958 m. 8, 9 ir 10 nr.; 1959 m. 1 nr. Leidžia Fizinio Auklėjimo ir sporto komitetas Š. Amerikoje. Red. Ed. Šulaitis 1330 So 51st Avenue, Cicero 50, Illinois. Adm. J. Gaizutis 7051 So. California Ave., Chicago 29, Illinois. Prenumerata metams \$2.50.

Lietuvos Jėzuitai — Praeitis ir dabartis. Tėvų jėzuitų leidinys.

Saleziečių Balsas, Leidžia Lietuviai Saleziečiai. Redaktorius kun. Pr. Gavenas SDB, Red. ir Adm. adresas: Istituto Saleziano Lituanio, Castelnuovo D. Bosco, Asti, Italia. Mėnesinis žurnalas. Kaina metams \$2.00.

Eltos Informacija, Leidžia VLIKo Vykdom. Tarybos Informacijos Taryba. Reutlingen, Gartenstr. 5. 1958 m. lapkričio ir gruodžio ir 1959 m. sausio mėn.

Knygų Lentyna, Liet. bibl. tarnybos biuletenis, Uestville, Illinois, U.S.A.

Baltimorės Liet. tautiško knygyno Aukštinis Jubiliejus 1908-1958 m.

Antanas Škėma, "Balta drobulė". Romanas. Nidos klubo leidinys Anglijoje. Kaina \$2.50.

Juozas Grušas "Karjeristai" I ir II d. Romanas. Nidos Knygų Klubo leidinys 1956 m. Knygos I tomo kaina \$2.50.

Rinktinė, Nr. 1. 1958 m. Išeina kas trys mėn. Leidžia Nidos knygų klubas. Medžiagos telkimas lituanistiniams tikslams. I nr. kaina \$0.50 nariams; nenariams \$0.75.

Stasys Raštikis, "Kovose dėl Lietuvos" — kario atsiminimai I ir II dalis. 1957 m. Egz. kaina \$7.00, nejr. \$6.50 Išleido "Lietuvių Dienos", Los Angeles, California.

Sauja derliaus, skaitymai augantiems ir suaugusiems. Paruošė K. Barėnas 1957 m. Nidos klubo leidinys. London W. 10, England.

Aloyzas Baronas, "Mėnesiena", romanas. J. Karvelio knygyno leidinys. 1957 m. 332 So. Halsted St. Chicago 8, Illinois. Kaina \$2.50.

Kanados Lietuvių Mokyklų Programa, KLB Kultūros Fondo leidinys. Toronto, 1958 m. Reformuotos lituanistinės mokyklos programos. Immaculata Press, Putnam, Conn.

J. Narinė, "Jaunieji Daigeliai", eilėraščių vaikams. Švietimo Tarybos aprobuota JAV. Išleido Liet. Knygos

Klubas. Spaudė Draugo spaustuvė. Kaina \$1.30.

Balys Gražulis, "Sudužęs vaizdas". Nidos knygų klubo leidinys. Lithuanian House, 1/2 Ladbroke Gardens, London W. 11, Gr. Britain.

Kazimieras Barėnas, "Karališka Diena" 1957 m. Nidos Knygos klubo leidinys, Anglijoje.

Felix Timmerlanas, "Kaimietiškoji Psalmė. Vertė Vincas Kazokas. Nidos kn. klubo leidinys Anglijoje.

Irena Joerg, "Taika ateina į slėnį". Romanas. Nidos knygų klubo leidinys. Kaina \$2.50.

Antanas Vaičiulaitis, "Aukštinė Kurpelė", pasakų rinktinė. Spausd. "Venta" 1957 m. Puiki pasakų knyga tiek suaugusiems tiek vaikams dėl savo kalbos turtingumo ir taisyklingumo. Kaina \$3.00.

Žurnalas gaunamas:

Kanadoje:

Hamilton, Ont.:

Z. Orvydas — 24 Queensdale E.,
J. Pleinys — 87 Sanford Ave. S.,

Montreal, Que.:

S. Staškevičienė — 658 2nd Ave.,
Verdun, Montreal, Que.
Spaudos Kioskas — 1465, De Seve,
Montreal 20, Que.
M. Gaputytė — 7510 1st Ave.,
St. Michel,

Sudbury, Ont.:

Kun. A. Sabas — 68 Joseph St.

Toronto, Ont.:

O. Jonaitienė — 180 Glenholme Ave.,
A. Kuolas — 49 Oakmount Rd.,
J. Smolskis — Prisikėlimo par. knyg.,
V. Aušrotas, 180 Glenholme Ave.,

Windsor, Ont.:

I. Statkevičius — 1156 Mercer St.

Winnipeg, Man.:

E. Januškienė — 527 Balmoral St.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse:

Baltimore, Md.:

K. Bradūnas — 1127 Bayard St.,
Baltimore 23, Md.

Brooklyn, N.Y.:

p. Sandanavičienė — 195 N. 6th St.,
Brooklyn 11,

Brookton, Mass.:

E. Grušienė — 135 Ames St.

Boston, Mass.:

S. Minkus — 502 E. Broadway,
So. Boston 27, Mass.

Putnam Conn.:

Immaculate Conception Convent.

Chicago, Ill.:

A. Prunskytė — 3038 So. Emerald
Ave., Chicago 16, Ill.,

J. Karvelis — 3322 So. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.,

"Marginiai" — 2511 W. 69 St.,
Chicago 29, Ill.,

"Terra" — 3333 So. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.,

A. Rugytė — 5725 So. Artesian Ave.,
Chicago 29, Ill.,

S. Penčyla — 4501 So. Talman Ave.,
Chicago 32, Ill.

Cicero, Ill.:

G. Babrauskienė — 1436 So. 50th
Ave., Cicero 50, Ill.

Mrs. Stangenbergas — 1447 So 50th
Str., Cicero 50.

Detroit, Mich.:

Kun. B. Dagilis — 366 Trumbull Ave.,
Detroit 8,

V. Kundrotienė — 3768 Kendall Ave.,
Detroit 38, Mich.

VI. Peuža - "Neringa" — 1906 25th
St., Detroit 16, Mich.,

Cleveland, Ohio:

L. Gailiūšienė — 1249 E. 82 St.

Los Angeles, Calif.:

V. Prišgintas — 1418 Coronado Terr.,
Los Angeles 26, Calif.

Paterson, N.J.:

M. Šaulienė — 61 Lafayette St.

Philadelphia, Pa.:

K. Čikota — 3480 W. School House
La., Philadelphia 44, Pa.,

St. Louis, Ill.:

I. Žilionis — 1121 St. Clair Ave.,
East St. Louis, Ill.

Worcester, Mass.:

E. Pauliukonis — 9 Aetna St.

Waterbury, Conn.:

V. Vaitkus — 10 John St.,

Anglijoje:

J. Bružinskas, 46 Springcliffe,
Bradford 8, Yorks, England.

Dainora — 49 Thornton Ave.,

London W. 4, England,

P. Nenortienė — 1-2, Ladbroke Gdns.,
London W. 11,

p. Vikantienė — 10, Blythe St.,
London E. 2,

D. Fidlerienė — 48, Henry Rd.,
West Bridgeford, Nottingham,

Argentina:

U. Silaikienė — Calle Mendoza,
2280 Avellana, Buenos Aires.

Brazilija:

Rev. Z. Ignatavičius, Av. Paulo de

Frontin 568, Rio de Janeiro.

Rev. P. Ragažinskas — C.P. 4118,
Sao Paulo.

Australija:

Rev. P. Butkus — Christian Brothers
College, Lewisham, N.S.W.,

N. Butkūnas — 9 Cowper St.,
St. Kilda, Vic.

Švedijoje:

D. Pajaujis, Virebergsv. 8,
Solna/Stockholm, Sweden.

Kolumbijoje:

K. Didžiulienė — Carrera 31A
No 26A-73, Bogotá

Venecueloje:

Kun. A. Perkumas — Seminario Sale-
siano, Altamira, Caracas.

Taip pat žurnalas gaunamas Amerikoje ir Kanadoje didesnių vietovių liet. knygynų kioskuose bei knygynuose.